Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

NĂM THỨ MƯỜI BỐN — SỐ THỨ 2850 — MỖI SỐ : 0$04 — NGÀY THỨ HAI 23 và THỨ BA 24 AOUT 1926

# Trung Bắc Tân Văn

中北新聞

MỖI NGÀY RA MỘT SỐ

GIÁ MUA BÁO

| | 1 năm | 6 tháng | 3 tháng | 1 tháng |
|---|---|---|---|---|
| Bắc-kỳ, Trung-kỳ, Ai-lao | 8$00 | 4$00 | 2$00 | 1$00 |
| Nam-kỳ, Pháp-quốc và các Thuộc-địa Pháp | 9.00 | 4.50 | 2.25 | |
| Ngoại-quốc | 14.00 | 7.00 | 3.50 | |
| Các làng và các công-sở | 10.00 | 5.00 | 2.50 | |

Hon mua báo cứ kể từ ngày 1er hoặc ngày 16 mỗi tháng.
Các ngài mua báo xin gửi trả cho bổn trước.

Toutes les lettres destinées à la rédaction doivent être adressées au directeur
61 63, Rue du Coton, Hanoi

Fondateur : P. H. SCHNEIDER
Directeur : NGUYỄN-VĂN-VĨNH
Rédacteur en chef : PHẠM-HUY-LỤC
Administrateur gérant : NGUYỄN-V-LUẬN

Adresse télégraphique :
TRUNGBẮCTÂNVĂN HANOI
TÉLÉPHONE N° 180

PUBLICITÉ
Tarifs spéciaux suivant catégories d'entreprises ou de produits.
Prix moyens, dernière page :
Une seule insertion. . . . . 0$80 le c/m
Contrat annuel
Par centimètre et par insertion. 0$18 le c/m
Annonces judiciaires et légales. 1$50 le c/m
Petites annonces classées. . . . 0$20 la ligne

## HÁT CẢI-LƯƠNG

Nước ta bây giờ đương ở vào cái thời-đại duy-tân, trăm công nghìn việc, cái gì cũng muốn đổi cũ thay mới. Chính-phủ thì lựa theo thời thế, tùy cái lòng khuynh hướng và cái trình-độ tiến-hóa của nhân dân, mà học pháp và chính-trị cũng đều sửa đổi dần dần; nhân dân thì khao khát về sự thay đổi, cách giao thiệp, lối cư xử, cho đến phong tục tập quán ở trong xã-hội cũng đều đua nhau đổi mới lại cả. Ấy vì thế mà ở xã-hội ta bây giờ, thật đã có nhiều sự cải quan, mà vận mệnh nước Nam cũng đến ngày xoay đổi lại.

Tuy vậy, mừng cũng đáng mừng, mà lo thật cũng đáng lo. Nước ta xưa kia vì học thuật hủ lậu, kiến văn chật hẹp, tư tưởng mới thành ra bó buộc, cử động mới đến nỗi sai lầm, lại vì tính chất hay cầu thả, trí khôn hay lười biếng, không chịu suy xét kỹ càng, cứ thấy cái gì người trước đã làm, thì cứ nhắm mắt mà làm theo, vì thế phong-tục tập-quán, nhiều điều thật là trần hủ phiền toái, không hợp với thời-đại văn-minh, cải-lương thật là một việc thiết thời, tưởng ai cũng phải công-nhận như thế cả. Chỉ khốn vì người mình vì cái tính ham mới quá, cứ thấy cái gì lạ thì đua nhau mà làm, không chịu để lòng suy xét, mà cử động lại thường đến sai lầm. Không nói đâu xa, hãy xin nói việc hát cải-lương bây giờ, thì ở xã-hội ta thật đã nên nào nhiệt quá, ngõ đâu cũng nghe chuyện hát cải-lương, cả đến trẻ con và những người nhà-quê cũng đều nhao nhao bàn nói đến. Ở bảo tồn hí-kịch là một cách giải trí và mua vui chung của công chúng, mà lại có ngụ ý khuyên răn, suốt trên trái đất này, nước nào mà chẳng có. Người mình xưa kia tính chất hãy còn giản phác, cách chơi vui cũng còn vụng về, việc hí-kịch ở xã-hội ta, thật cũng đã đến cái thời-đại phải sửa đổi. Nhưng việc xướng ca cũng chỉ là một nghề, chớ không phải là một cái nghĩa-vụ chung mà người nào cũng nên săn sóc đến. Thế mà bạn thiếu niên nam nữ ta bây giờ, lại có nhiều người chịu tốn bao nhiêu công phu, phí bao nhiêu thì khắc, có người nhăng cả học-hành, trễ cả công việc vì đấy, hình như cho việc hát cải-lương là một cái nghĩa-vụ của bạn thiếu niên nên làm, không nữa thì cũng là một cách chơi mà bạn thiếu-niên nên biết, thế chẳng phải là một việc đáng lo và đáng phàn nàn lắm dư?

Hễn nay ở xã-hội ta đương buổi tân cựu giao thời, lễ tục cũ đã phần nhiều nhăng bỏ, cách chơi bời rất là phóng-đãng, và cái giới-hạn phòng nhàn nam nữ đã dần dần phá tan đi; bây giờ cho hết sức giữ gìn, còn sợ người ta bị cái trào lưu xô đẩy mà không thể ngăn cản lại được, huống chi lại cứ tùy ý túng tứ, e rằng dễ sinh ra việc không hay, trước là hại đến phẩm hạnh, tổn đến danh giá của mình, mà sau lại lây đến mối hạnh phúc trong gia-đình và nền phong hóa trong xã-hội nữa, ta cũng nên lo xa mà phòng trước đi thì hơn.

Có người nói: « Bạn thiếu-niên nam nữ ta bây giờ, phần nhiều có nhiệt thành về việc công nghĩa, việc học hát cải-lương này, cũng là mượn sự giải trí mua vui mà đóng góp vào những việc công-ích công-lợi, vào khoảng giảm ba năm nay, phàm gặp những công cuộc từ thiện, và những việc lợi-ích nên làm, thì bạn thiếu-niên ta đã tinh thạo sẵn một nghề ở trong tay, liền đem ra dâng cho công chúng để mưu mối lợi-ích chung cho công chúng, mục-đích cũng thật là chính đại, cử động cũng thật là quang minh, cái lòng sốt sắng và cái ý tứ khôn khéo, thật cũng đáng khen vậy. » Lời nói ấy tuy giống như phải, mà xét ra cho kỹ, thì cũng chưa thiết trúng sự tình. Khi gặp những công cuộc từ thiện, bày ra một thứ trò chơi, để lấy tiền mà giúp đỡ vào việc công-ích, thì chỉ cốt lấy lòng thành, lấy ý tốt, lấy cái công trình tổ-chức, đủ cảm động được lòng người mà mong thu được số tiền lớn, (ức như cái lối con gái dâng hoa hay là gắn mề-đay vân vân), chẳng được dư. Vả lại những công việc từ-thiện, thì một năm chẳng qua chỉ có độ một vài lần, mà bảo rằng bạn thiếu-niên nam nữ ta chỉ vì lo việc công ích chịu bỏ một khoảng thì giờ qui báu mà làm, thì sự thực tưởng không hẳn như thế.

Vậy mong rằng những người có trách-nhiệm ở trong gia-đình, nên lấy lời nghiêm nghĩa thẳng, mà khuyên dỗ ngăn cấm con em đi, đừng chiều theo cái dục vọng của thiếu-niên, đã uổng phí mất thì giờ, mà lại sinh ra lắm điều hư hại; khi đầu không gia ý đề phòng, sau sự có lúc ăn năn không kịp.

H. T. B.

## Việc Thế-giới

(ĐIỆN TÍN)

*Ngày 20 Août 1926*

**Việc nước Pháp**

*Mấy tin đồn sai*

Tin đồn về việc nay mai M. Mellon, là tổng-trưởng Ngân-khố nước Hoa-kỳ và M. Poincaré sẽ hội nghị với nhau là tin đồn sai.

Tin đồn rằng Pháp-quốc ngân-hàng sẽ tăng số tiền hoa hồng về các ngân-đơn cũng là tin đồ sai.

*Việc tài-chánh*

Báo *Echo de Paris* nói rằng M. Poincaré lấy làm đẹp lòng rằng tình thế ngân-khố mỗi ngày một khá hơn. Các thứ đơn sẽ đến hạn từ giờ đến cuối tháng Septembre đã trừ tính được đủ tiền để hoàn cả.

*Hội đồng tòa nội-các*

Hội-đồng tòa nội-các họp sáng hôm nay để cử M. Lebrun, nguyên-lão nghị-viên vào chức chánh hội-đồng quản-đốc quỹ hoàn-trái, và M. Chapsal, nguyên-lão nghị-viên vào chức đại-biểu nước Pháp tại hội-đồng bồi thường, thế chân cho M. Barthou.

*Cải chương-trình kiểm nước*

Trong các phương sách kiểm-nước của tòa nội-các ưng-chuẩn ngày hôm qua, có cái lệ kiểm duyệt việc buôn bán, cưỡng bách bán bánh xừu; hạn chế hàng-xem bữa ăn chỉ được dọn hai món và phải yết thị giá bán bữa ăn, và các thứ dùng.

**Việc nước Anh**

*Cái vấn đề thợ mỏ*

Cuộc hội kiến của các đại biểu thợ mỏ, và các đại biểu chủ mỏ ngày hôm qua không thành công, vì hai bận cùng đều không nhượng-bộ. Sau cuộc hội kiến ấy, các đại biểu thợ mỏ có tuyên bố rằng sẽ khuyên các thợ mỏ gia công kháng cự lại các chủ mỏ.

Hội đồng các đại biểu của các hội lao động và bàn trị sự của thợ-mỏ sắp họ hào với bọn lao-động, và công-chúng tỷ cấp cho thợ-mỏ. Thợ mỏ định xin hội đồng quốc tế của các hội lao động tổ chức một cuộc lạc quyên trên lục-địa. Các đại biểu thợ mỏ sẽ đi đến các nước ở lục-địa để vận động về việc ấy.

Chánh phủ định từ giờ hai bận có xe mới sẽ sang thợ ấy vào.

**Việc nước Đức**

*Nạn xe lửa*

Về cái nạn xe lửa ở Hanovre mới rồi, số người chết là 31 người. Trong số ấy có quan ủy viên Mahlih.

*Tiền bồi thường cho cựu hoàng tộc*

Các đại biểu họ Hohenzollern lại đệ trình chánh phủ Phổ-lỗ-sĩ các khoản mới về việc bồi thường.

*Cuộc hội nghị của đảng thiên-chúa-giáo*

Ngày 21 này đảng thiên-chúa giáo sẽ họp hội đồng ở Breslau. Có M. Marx, và đức Pacelli là sứ thần của giáo-hoàng đến dự hội đồng.

**Việc nước Nga**

*M. Tchitchérine sẽ đến Paris*

Cuối tháng Septembre, M. Tchitchérine sẽ đến Paris để điều đình với nước Pháp.

*Tin mùa màng*

Chánh phủ Nga công bố rằng ở bảo hộ mùa màng tốt, ở trung bộ thì mùa màng trung bình, và ở một phần lớn đất Ukraine mùa màng xấu.

**Việc nước Bỷ**

*Cuộc giao-tế với nước Đức*

Ông quản đốc nhà Đức quốc ngân-hàng có điều đình với M. Delacroix, là đại biểu nước Bỷ tại hội-đồng bồi thường và M. Fransqui là một quan thượng-thư nước Bỷ, về việc nước Bỷ giả lại nước Đức các đất Eupen, và Malmedy, mà nước Đức đền cho nước Bỷ một số bồi thường là 4 nghìn triệu marks kim tệ. Chánh-phủ Bỷ không ưng.

**Việc nước Hy-lạp**

*Hải cảng Salonique*

Nước Hy-lạp và nước Yougoslavie ký giao ước với nhau về cửa bể Salonique, thì chánh phủ Hy-lạp sẽ chính đốn lại sửa bể Ky. Nhiều công ty Pháp, Đức và Anh đã xin làm các công việc ta chính của bể Ky.

**Việc nước Nhật-bản**

*Một bản giao ước*

Có tin rằng nay mai nước Đức và nước Nhật sẽ ký bản giao ước với nhau ở Tokio.

(*Indopacifi*)

## Việc Trung-hoa

*Ngày 18 Août 1926*

**Trường-tác-Lâm khao quân**

Trương-tác-Lâm vì được luôn mấy tin quân Phụng-thiên được thắng trận, nên có cử Trương-tác-Tường mang các thưởng vật vào tiền quan để khao quân.

**Chính-phủ Quảng-châu bắt Trương-lăng-Vân**

Trương-lăng-Vân là tay lĩnh tụ đảng phản cộng mới đây có diễn thuyết nói rằng sự liên lạc với chính-phủ Xô-viết Nga là một điều nghĩ lầm của ông Tôn-Văn khi trước. Thì dụ nước Trung-hoa là một con lợn nái, mà chính-phủ Nga là đứa đi chăn, khi quá thì nước Trung-hoa sẽ bị chính-phủ Nga ra tay giết thịt. Chính-phủ Quảng-châu cho là nói xúc phạm, nên hạ lệnh bắt giam.

**Treo giải ba vạn đồng bắt Chu-trác-Vân**

Chính-phủ Quảng-châu lại hạ lệnh treo một giải thưởng ba vạn đồng để bắt Chu-trác-Vân là tay lĩnh tụ đảng phản cộng mà chính-phủ mới nghi là chính-phạm giết Liêu-trọng-Khải là lĩnh tụ đảng cộng-sản, từ năm ngoái đến nay, Chu vẫn trốn được.

(*Dịch báo Tân*)

*Ngày 20 Août 1926*

**Trương-gia khẩu thất thủ**

Quân của đảng Phụng-thiên đã đánh được Trương-gia-khẩu.

**Ngô-bội-Phu đi Hán-khẩu**

Sáng hôm nay Ngô-bội-Phu đi Hán-khẩu, quân lính kéo cả đến Hà-nam, vì quân Quảng-châu tiến lên, tình thế nguy-cấp.

(*Indopacifi*)

## Giải đáp những điều pháp-luật

LỜI HỎI. — Nhờ ngài làm ơn chỉ bảo ngay cho tôi việc sau này:

Ông tôi mất đã ngoại tám năm nay, tại tỉnh Q nay thấy tôi muốn bẩm mộ đưa về quê ở tỉnh N, thì thủ-tục phải những thứ nào, xin ngài chỉ bảo minh-bạch cho thì tôi được cảm ơn ngài lắm.

LỜI ĐÁP. — Việc bẩm mả tại Bắc-kỳ thế nào thì nghị-định quan Thống-sứ ngày 6 juillet 1924 đã nói rõ-ràng. Nếu định hết vào đây thì dài lắm, vậy bản-báo lược kể mấy khoản như sau này:

1. Muốn cất mả thì ít ra người chết cũng phải táng được *một năm* rồi mới được phép; nếu chết vì các bệnh dịch thì ít ra cũng phải táng được ba năm rồi. Tờ-nhụy ông mất đã ngoại tám năm rồi, thì việc xin phép ấy không có điều gì ngăn-trở cả.

2 Đơn xin cất mả phải gửi đến quan Bắc-lý hay quan Công-sứ tỉnh mà người chết đã táng ở đấy. Đơn xin phải khai rõ họ tên người chết, làm nghề-nghiệp gì và đính theo các giấy sau này:

a) Giấy phép được táng của quan Đốc-lý hay quan Công-sứ tỉnh mà mình xin đem táng;

b) Giấy chứng chỉ của một ông thầy thuốc nhận thực chết vì bệnh gì;

c) Giấy sam-đoan chịu hết các tiền tổn phí về việc vận-tải, việc cất lại.

Ph. h-L.

## MỎ THAN TRÊN THẾ-GIỚI

Ngày nay không có nước nào văn-minh mà lại không cần dùng than mỏ.

Hiện nay nước khai mỏ than nhiều nhất là Hoa-kỳ, thứ nhì là nước Anh, thứ ba là nước Đức, thứ tư là nước Pháp.

Xem đồ bản sau này thì biết số các nước khai than mỏ trong năm 1913, 1923 và 1924.

| TÊN NƯỚC KHAI MỎ THAN | NĂM 1913 | NĂM 1923 | NĂM 1924 |
|---|---|---|---|
| | | Số tấn | Số tấn |
| Hoa-kỳ | 508.393.000 | 567.650.000 | 511.880.000 |
| Anh | 287.431.000 | 276.001.000 | 267.118.000 |
| Đức | 274.261.000 | 177.573.000 | 239.280.000 |
| Pháp | 40.188.000 | 38.039.000 | 36.000.000 |
| Tchéco-Slovaquie | " | 27.280.000 | 27.000.000 |
| Bỉ | 29.472.000 | 22.832.000 | 20.000.000 |
| Nhật-bản | 22.154.000 | 22.554.000 | 22.384.000 |
| Ba-lan | 16.208.000 | 19.658.000 | 21.177.000 |
| Áo và 22 nước khác | 142.107.000 | 105.011.000 | 106.116.000 |
| Cộng | 1.312.358.000 | 1.231.311.000 | 1.223.673.000 |
| Không biết | 29.000.000 | | |

Nước nào không có than mỏ, hoặc không đủ để dùng thì phải mua ở nước ngoài.

Một nước xuất cảng than mỏ thì trước hết phải có nhiều than, tiêu dùng không hết, lại phải có mỏ gần bờ bể, vì than là chất nặng đi đường thủy thì giá mới được rẻ nếu đi đường bộ thì bội giá lên, không thể bán được. Còn như nước Tàu bây giờ phương diện mỏ than duy có đến 700.000 m2, nhưng không xuất cảng được nhiều than là vì nhiều mỏ chưa khai, lại ít đường xe lửa, ít song đi bộ chở than.

Trước khi đại chiến tranh 1914-18 chỉ có hai nước xuất cảng than mỏ: nước Anh và nước Đức, nước Anh có 7 cái mỏ, thì nay cho đến lúc hết còn được 44.000.000 tấn; mỗi năm khai 287.000.000 tấn, xuất cảng 74.500.000 tấn.

Nước Đức thì mỏ to nhất là mỏ hạt Rur. Mỗi năm xuất cảng 14.000.000 tấn, một nửa xuất cảng sang Hollande, Norvège, Baltique một nửa xuất cảng sang Luxembourg, Italie, France.

Ngoài nước Anh và nước Đức, có nước Belgique, nước Nhật-bản, xứ Bắc-kỳ nước Ấn-độ và Australie cũng xuất cảng than mỏ, nhưng ít lắm.

Sau trận đại chiến tranh 1914-18, nước Đức mất nhiều mỏ (Silésie, Sarre) cho nên không xuất cảng được nhiều như trước nữa. Số than xuất cảng của nước Anh cũng bớt, vì số than lấy ở mỏ cũng bớt và giá than lại gấp ba lần trước chiến tranh.

Sau năm 1913 nước Hoa-kỳ bắt đầu xuất cảng than mỏ. Hoa-kỳ có nhiều mỏ lắm; tuy phần nhiều xa bể cả, song có nhiều đường xe lửa, nhiều máy móc, và giá than lại rẻ hơn ở nước Anh, cho nên năm 1920-21 xuất cảng được 48.000.000 tấn, hơn số xuất cảng nước Anh 34 o/o.

Từ cuối năm 1921 trở đi thì Hoa-kỳ lại xuất cảng ít than lắm, ít hơn nước Anh, và xuất cảng sang Nam-mỹ-châu, chứ không xuất cảng sang Âu-châu nữa, còn như mấy nước đã nói trên kia như là Nhật-bản, Ấn độ, Bắc-kỳ, v. v. thì số than xuất cảng sau cuộc chiến tranh tiến bộ nhiều. Mỏ Hongay (Bắc-kỳ) mỗi năm khai 600.000 tấn, xuất cảng 300.000 tấn; miền nam Phi-châu xuất cảng mỗi năm 1.500.000 tấn. Than ở Ấn-độ nay chở đến tận Port-Said và Malte (Địa-trung-hải). Nhưng số than xuất cảng của những nước này đối với nước Anh và Hoa-kỳ, thì không thấm vào đâu. Còn nước Tàu nhiều mỏ lắm bằng Hoa-kỳ, nay đã bắt đầu có ít than xuất cảng sang nước Nhật.

Sau hết, ta thử hỏi than mỏ ở quả đất đã gần hết chưa? Vấn đề ấy ta chưa phải lo, vì cứ mỗi năm chúng 1.500.000.000 tấn, cũng 500 năm nữa mới hết: than ở các mỏ lộ-thiên. Đến lúc ấy chắc con cháu ta đã biết cách dùng điện lực, các nguồn nước ở núi, gió, sóng bể và thủy triều để thay than. Kỹ nghệ và kinh tế các nước lúc bấy giờ không còn gì là giống bây giờ nữa.

## VIỆC HANOI

**Thời-tiết**

| | |
|---|---|
| 7 giờ | 27 4o |
| 18 giờ | 28 4o |

**Giá thóc gạo**

| | |
|---|---|
| Gạo hạng nhất, một tạ | 10 : 85 |
| nhì, | 10 15 |
| ba, | 9 40 |
| Thóc hạng nhất, | 5 70 |
| Bắp ngô | 5 0) |

Giá bạc. — Kể từ ngày 23 Août 1926, giá bạc ở kho Nhà-nước định là 19$ 60.

**Thị giá quốc-tế:**

Ngày 17 Août 1926

| | | |
|---|---|---|
| 3 ½ | hoàn đổi | 83 : 90 |
| 3 ½ ½ | hoàn đổi | 84 f. 70 |
| 4 | vĩnh viễn 1917 | 467 63 |
| 4 ½ | » 1918 | 451. 55 |
| 5 ½ | » 1920 | 64 90 |
| 5 ½ | hoàn đổi 1920 | 69 1.35 |
| 4 | 1925 | 95! 00 |

Ngày 20 Août 1926

| | | |
|---|---|---|
| 3 /. | vĩnh-viễn | 491.70 |
| 5 /. | 19.5-1916 | 531.45 |

Tin tàu. — Tàu « *Amiral Nielly* » 4 mang thư sang Pháp, đến ngày 25 août này, hết 13 giờ ở Haiphong sẽ khởi hành.

Thầy phi-cơ chỉ số thể mang được những vật mà trọng-lượng và trọng lượng có định hạn thôi, vậy các vật thể-lượng to và tất cả thư từ các hạng ở Hanoi ngày 24 août sẽ do đường Đáp-cầu đem xuống Haiphong.

Ai có đồ vật gì gửi đi, nên cho đi chuyến ấy tại hơn.

Sớm hôm sau, 25 août, thầy phi cơ sẽ đi từ đem một chuyến nữa để đem thư xuống.

Tàu « *Sông-Bờ* » đến ngày 25 août này, hồi 8 giờ sáng sẽ ở Haïphong đi Hongkong.

Các thư từ ở Hanoi sẽ do thầy phi cơ đem xuống Haiphong ngày 24 août 1926.

Quan Tổng-thống Pháp đối với Hội đồng quản hạt Nam-kỳ.— Quan Toàn quyền vừa tiếp được bức điện tín sau này của quan Tổng-trưởng bộ thuộc địa ở bên Pháp gửi sang:

« Quan Tổng thống Pháp quốc rất lấy làm sốt sắng về việc Hội đồng quản hạt Nam-kỳ đến phiếu gửi tới tỏ tình tin mến quan Tổng thống; vậy quan Tổng-thống nhờ ngài chuyển lời tỏ tình ấy ngài rất sốt sắng của quan Tổng thống cùng với các hội-viên trong Hội-đồng quản hạt ».

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)



**Quan Toàn-quyền Varenne đi Xiêm.** — Hôm qua chủ nhật 22 août, hồi 23 giờ quan Toàn-quyền Varenne đã đáp tàu *Gouverneur général Roume* đi Bangkok, để đến ngày 25 này sẽ thay mặt quan Tổng-thống nước Pháp, và đương chức là Toàn-quyền đại sứ mà ký bản giao-ước ấn định cuộc giao-tế của Đông-pháp với nước Xiêm, đã nói trong khoản 26, và ở bản án văn phụ của bản giao-ước thân-ái, thương-mại và hàng-hải, của nước Pháp, và nước Xiêm ký với nhau ngày 24 février 1926.

Có phu-nhân, và cô cháu gái đi với quan Toàn-quyền. Các quan Khâm-sứ Cao-mên, Trung-kỳ và Ai-lao.

Quan chánh-đốc phòng chính-trị, quan thống-đốc hải quân, quan chánh võ phòng, cùng các quan hầu, và một vị ủy-viên ở văn phòng cũng đáp tàu và cũng có chân trong phái-bộ.

Quan Toàn quyền và các quan lưu ở Xiêm ba ngày là từ 25 đến 28 août.

Đến 1er septembre thì các ngài sẽ trở về Saigon.

Quan phó Toàn quyền Monguillot ở lại Saigon.

**Quan Toàn quyền Varenne về Pháp** — Quan Toàn quyền Varenne sang Xiêm ký giao-ước Pháp Xiêm xong, thì ngài sẽ lại trở về Saigon, rồi đến ngày 4 octobre tới nơi này, ngài sẽ sang qui phu-nhân đáp tàu *Angers* về Pháp.

**Hội-đồng chính-phủ** — Hội-đồng Chính-phủ Đông dương nay gồm có các viên-chức sau này:

*Hội-viên thực thụ:*

S. E Tôn-thất-Hân, văn minh, phụ chính thân-thần, đại-biểu cho xứ Trung-kỳ;

S. E. L'Oknha Véang Thiounn, thượng-thư, đại-biểu cho xứ Cao-mên;

M. Nguyễn-văn-Vĩnh, đốc phủ-sứ hưu-trí, đại-biểu cho xứ Nam-kỳ;

M. Hoàng-trọng Phu, tổng-đốc Hà-đông, đại-biểu cho xứ Bắc-kỳ;

M. Tiao Phetsarath, tổng-đốc Luang-Prabang, đại biểu cho xứ Ai-lao;

*Hội-viên dự khuyết:*

S E Nguyễn-hữu Bài, võ hiển, Cơ mật viện-trưởng, đại-biểu cho xứ Trung-kỳ;

S. E L'Oknha Ouk, hoàng-thành hộ-sứ Cao-mên đại-biểu cho Cao-mên;

M. Lê quang-Trinh, phó hội-trưởng hội đồng quản hạt Nam-kỳ, đại-biểu cho Nam-kỳ;

M. Lê-trung-Ngọc, tổng-đốc, tại tòa Thượng-thẩm Hanoi, đại-biểu cho xứ Bắc-kỳ;

M. Tiao Souvannarath, Chao-muong Pakhay, đại-biểu cho Ai-lao.

**Thăng thưởng trong hàng Bắc đẩu Bội-tinh.** — Các viên chức sau này được thăng thưởng trong hàng Bắc đẩu bội-tinh:

*Thăng đệ nhị hạng Bắc-đẩu bội-tinh:*

S. E Nguyễn-hữu-Bài.

*Thăng đệ tam hạng Bắc-đẩu bội-tinh:*

MM. Thao Sisoupha, Phạm-v-Tươi.

*Thăng đệ tứ hạng Bắc đẩu bội-tinh:*

M. Blanchard de la Brosse.

*Thăng đệ ngũ hạng Bắc-đẩu bội-tinh:*

MM. Brada, Carrère, Casaux, Chenu, Dédéle, Franceil, Graffeuil, Jessula, Lagarde, Landry, De Rivaud La Raffenère, Thao Saikhesah, Krantch Ng-văn Mai, Trần-đại Bửu, Trần-v-Trinh, Ưng-Thông, Vương-tứ Đại.

Bản quán có lời mừng tất cả các ngài.

**Nam-kỳ đối với dân bị lụt Bắc-kỳ.** — Như trong số báo trước đã nói, tại Nam-kỳ hiện đã lập một hội đồng để quyên tiền giúp dân bị lụt Bắc-kỳ. Hội-đồng ấy có quan Toàn-quyền Varenne làm chánh chủ hội, quan Thống-đốc Nam-kỳ, ông hội trưởng Hội đồng quản hạt làm phó hội đồng, và các nhà thân-hào Tây, Nam làm hội viên.

⁂

Ngày 21 août, quan Toàn-quyền Varenne ở Saigon, có điện ra cho quan Thống-sứ Bắc-kỳ bức điện-tín sau này:

« Do ý kiến của ông chánh Hội đồng quản hạt, ở Nam kỳ này đã lập một hội đồng do tôi làm hội trưởng, để quyên tiền giúp dân bị lụt Bắc-kỳ.

Sau nữa, cho trích ở sổ chi tiêu Đông dương lấy số tiền là 100.000$ cũng để chi dùng vào việc ấy nữa. »

Ngày 21 quan Thống-sứ Bắc-kỳ có phúc điện như sau này:

« Xin phúc lại bức điện tín của ngài số 1981. Tôi lấy làm một cái bổn-phận vui vẻ mà gửi lời rất cảm động tỏ tình ân-nghĩa của tôi và của nhân dân Bắc-kỳ cùng ngài và ông hội trưởng Hội đồng quản hạt về việc tỏ lòng nhân đức cứu giúp dân lụt Bắc-kỳ.

Lại cho trích sổ chi tiêu Đông-dương lấy số tiền thêm vào với số tiền sẽ quyên được nữa thì thật là giúp cho chính-phủ Bảo-hộ một cách rất quý báu vì hiện nay chính-phủ Bảo hộ thật không đủ cách mà lo liệu cho cho mọi khoản khẩn nhu to lớn trong dịp này.

Riêng phần tôi rất lấy làm thâm tạ ngài đã để ý riêng đến cái xứ thuộc dưới quyền tôi như thế. »

**Cuộc xổ số Đông-dương kỳ thứ 18** — Đến ngày 1er septembre này, tại tòa Đốc-lý Hanoi sẽ mở số cuộc công thải Đông dương kỳ thứ 18. Kỳ này sẽ rút lấy các số trúng giải như sau này:

| | | |
|---|---|---|
| 4 số mỗi số được hoàn lại | | 1.000 $ |
| 26 số | » | 500 |
| 1.000 số | » | 100 |

**Tin nước.** — Mấy hôm nay mưa rả rích luôn thế này, thật có trở ngại cho công việc hàn khẩu đê, mà thêm nỗi khổ thống cho dân lụt không biết thế nào mà kể.

Đêm thứ bảy 21 août mực nước sông Hồng-hà ở Hanoi, xuống được 4 phân tây.

Ngày chủ-nhật 22 août, từ 6 giờ sáng tới 6 giờ tối nước lên một phân tây. Đến đêm chủ nhật hôm qua, như là từ 6 giờ chiều qua, tới 6 giờ sớm nay, nước lại lên tới 17 phân tây.

Nước sông Thái-bình cũng lên mạnh. Từ 6 giờ sáng qua, tới 6 giờ sáng nay, nghĩa là trong 24 giờ đồng-hồ, ở Thái-nguyên nước sông Thái bình nước lên 3 m 23; ở Phủ-lạng-thương nước lên 1 m 02, ở Đáp-cầu lên 0 m 48 và ở Sept-Pagodes lên 0 m 58.

⁂

Nước sông Đà, sông Lô cũng lên cả.

⁂

Chỗ vỡ ở Lâm do, nay nước chảy đã đỡ mạnh, công việc hàn khẩu chỗ vỡ ấy hiện vẫn làm riết. Hằng ngày vẫn chở 400 m3 đá đến lấp chỗ vỡ ấy.

⁂

Đê Lục-điền đã vỡ ngoài, mực nước ở đấy đã xuống được 15 phân tây.

⁂

Chỗ vỡ Hạ-lão (Thái-bình), đã tải vật liệu xuống để định chắn-ngay hôm qua thì bắt đầu hàn khẩu, nhưng vì hôm qua mưa rả rích cả ngày, nên lại làm trở ngại công việc đôi chút.

⁂

Đường Gia-lâm — Yên-viên hôm nay đã cho toa xe hỏa chạy thử. Có lẽ đến ngày 25 août này sẽ cho xe lửa đi đường ấy được.

⁂

Đường Hà-nội — Hải-dương nay vẫn không đi lại được, nhưng nếu nước xuống riết, thì nay mai xe lửa sẽ chạy được như thường.

⁂

Vì những trận mưa vừa rồi, cái phà mới bắc ở Gia-quất, bên tả-ngạn sông Hồng-hà, lại không đi được.

⁂

Vì những trận mưa dữ dội ngày 21 và 22 août vừa rồi, nên con đường từ Sept Pagodes đi Bắc-ninh không đi lại được.

⁂

Con đường số 13, khoảng từ Lục-nam đến Chợ chu, nay xe cộ đã đi lại được.

**Mưa đến bao giờ nữa?** — Suốt ba hôm nay, giời cứ u ám nặng nề, thâu ngày suốt đêm, thật không mấy lúc là dứt hột mưa. Nhất là sáng chủ nhật hôm qua và sáng sớm nay, trời mưa rả rích cứ như rót nước xuống. Các đường lối trong thành phố, về những chỗ trũng, nước đều ngập tràn cả, vì cống rãnh chảy không xuể, nước tiêu không kịp. Nhất là con đường hàng Bột, nước ngập một quãng dài đến trên đầu gối; người đi xe điện đến đó phải sang xe, lội bì bõm như đi đánh cá vậy! Nước hồ Trúc-bạch và hồ Tây tràn cả lên bờ. Đê Cổ-ngư bị ngập nước và cả một phần làng Nam-trung cũng bị nước tràn vào. Hiện nay, đê Cổ-ngư cấm không cho ai đi lại.

Mà nom trời còn sầm sịt thế này, thì chưa biết đến bao giờ mới tạnh ráo đây.

Chẳng phải nói thì ai cũng biết trời mưa quá độ thế này, thật thiệt hại nhiều lắm: trước hết là làm tăng cái khổ sở khốn đốn cho dân bị lụt, làm trở ngại cho công việc hàn khẩu đê, làm hư hại các đường sá lụt vừa ra mới sửa sang lại, và đáng lo nữa là làm ngập thối những đồng lúa đang xanh rì ở các nơi không vỡ đường đã cấy từ cữ tháng trước.

Người ta đang mong sao cho trời chóng tạnh ráo đi.

**Ngọn đuốc nhà Nam.** — Ngọn đuốc nhà Nam (*Le Flambeau de l'Annam*) là một tờ nhật-báo bằng quốc-âm của ông Nguyễn phan-Long, hội đồng quản hạt Nam-kỳ chủ nhiệm báo « *Echo Annamite* » và ông Bùi-quang-Chiêu mới được phép mở ra.

Bản quán rất sốt sắng chúc cho tờ báo ấy sẽ được đồng bào hoan-nghênh.

**Pháp Việt nhứt gia.** — Ông Trần-quang-Nghiêm mới được phép mở một tờ báo bằng quốc-âm ở Saigon, một tuần lễ ra ba kỳ, mệnh danh là báo « *Pháp Việt nhứt gia* » (Entente Franco Annamite).

Bản quán xin vui lòng chúc cho bạn đồng nghiệp mới sẽ được phát đạt trường thịnh.

**Một việc xung đột nhau ở đê Kẻ-sặt.** — Một bọn dân tỉnh Hải-dương và một bọn phu hộ đê Kẻ-sặt, mới có việc xung-đột nhau như sau này:

Nguyên quan Sứ Hưng-yên và quan Sứ Hải-dương có bàn với nhau nên giữ các đê nhỏ thuộc tỉnh Hải dương, về địa-phận Bình-giang và Thanh-miện, để giúp cho việc giữ khu miền Nam Hưng-yên là khu có đê Lục-điền chắn nước cho, được công hiệu. Hai ngài quyết định rằng tỉnh Hưng-yên, là nơi bị trực tiếp quan thiết vào đấy, sẽ cắt phu dùng trong việc hộ đê. Theo như việc đã định như thế, nên một bọn phu ở Hưng-yên, do viên tri-huyện Phù-cừ, và người đại-biểu của viên tri-huyện Thanh-miện dẫn, đi trên đê phía đông con sông đào Kẻ-sặt, để đến hàn khẩu một chỗ mới vỡ ở gần xã Tư hội thì bị dân Hải-dương đánh mà đẩy xuống sông Kẻ sặt. Lính khố-xanh thấy thế, bèn bắn chỉ thiên để thoát thân, nhưng bọn phu thì bị chết đuối. Việc ấy đương xét. Có lẽ là dân Hải-dương thuộc về các xã ở phía Đông đê, mà hiện nay bị lụt, định tháo nước ở địa hạt mình đi, khiến cho nước có thể tràn vào các miền Bình-giang, Thanh-miện và phía nam tỉnh Hưng-yên.

**Thi bằng sơ học Pháp việt** — Kỳ thi bằng sơ-học pháp-việt ở Việt-trì và Nam định vì cớ tháng juin các sở ấy có dịch-tễ, phải hoãn lại, thì sáng nay đã bắt đầu thi ở trường Sinh-từ Hanoi và ở Nam-định.

Tại hội đồng trường Sinh-từ có thấy có 216 nam thí sinh và 1 nữ thí sinh.

Lúc xướng danh sáng nay có 19 thí sinh vắng mặt.

Các đầu bài như sau này:

*Ám tả*

Les bacs au Tonkin

Un coureur à cheval hèle le passeur: des groupes attendent à l'ombre d'un banian ou s'arrêtent auprès d'une marchande de thé. On rit, on parle fort, des quolibets se croisent.

Le sampan s'approche, on se bouscule, le cheval, sans hésitation, saute dans la barque mouvante, et, armé de sa longue perche de bambou, le passeur court le long du sampan en forçant sur la tige flexible.

Le sampan est entraîné par le courant, un retardataire crie et demeure sur la berge; il est trop tard; déjà sur la rive opposée, des groupes font tache, qui attendent leur tour pour franchir le grand ruban liquide qui miroite au soleil.

(D'après Pasquier).

*Câu hỏi*

I. — Expliquer les mots et expression du texte: hèle, — des quolibets se croisent, — des groupes font tache, — flexible, — miroite.

II. — De quel « ruban liquide » veut parler l'auteur?

III. — Indiquer la nature et la fonction des propositions contenues dans ce membre de phrase: « déjà sur la rive opposée..... etc » jusqu'à la fin du texte.

*Luận chữ Pháp*

Vous avez été témoin de la récente crue des fleuves du Tonkin et peut-être aussi des inondations qui en ont résulté. Indiquez les observations que vous avez faites et les impressions que vous avez éprouvées.

*Tính đố*

1 — Par une pluie d'orage, il est tombé une hauteur de 1/2 dm. On demande, en mètre cubes et en litres, le volume d'eau tombé dans une rizière de la forme d'un trapèze ayant pour bases 12 m. et 8 m, 50 et pour hauteur 5 m, 60.

Une marchande a acheté 15 pièces de calicot de chacune 18 m à raison de 6$ la pièce. Elle veut faire un bénéfice total de 20 % sur le prix d'achat. Elle a vendu 10 pièces à 5$90 chacune. Combien doit-elle revendre au détail le mètre de calicot qui reste pour réaliser le bénéfice indiqué, sachant que deux mètres d'étoffe tachés d'huile sont invendables.

**Tòa án Cai trị.** — Đến thứ tư 1er septembre này tòa án Cai-trị sẽ họp, do quan Chánh án Préau chủ tọa.

**Việc xin dời trường cao đẳng tiểu học tây ở đường Đồng khánh.** — Về việc phòng Canh-nông Bắc-kỳ và phía bắc Trung-kỳ, theo ý-kiến của M. Ferey có yêu cầu chính phủ xin dời trường cao-đẳng tiểu-học tây ở đường Đồng-khánh (tức là trường Paul Bert cũ) đi nơi khác rộng rãi sáng khoái hơn, kẻo ở đấy chật hẹp lắm và trái vệ sinh lắm, thì ngày 21 juillet trước quan Thống-sứ có phúc đáp cho phòng Canh-nông biết rằng chánh-phủ rất để ý vào cái tình hình trường học ấy mà phòng Canh-nông đã báo cho chính-phủ biết, nhưng việc liệu chỗ rộng rãi hơn cho trường ấy thì phải đợi đến khi khai trường năm học 1927 mới có thể được. Từ nay cho đến khi ấy chính phủ bản xứ sẽ trù tính các phương sách để sửa lại mọi khuyết điểm ở trường ấy mà hiện nay đã nhiều điều sửa lại rồi.

**Giấy bạc cũ, hào cũ.** — Trong kỳ họp hội đồng phòng Canh-nông Bắc-kỳ và phía bắc Trung kỳ tối 17 août vừa rồi, hội đồng đã đồng thanh y lời bàn của ông phó hội trưởng Lecomte, gửi giấy yêu-cầu ông chánh nhà Ngân-hàng Đông-dương cho đổi những giấy bạc và bạc hào cũ quá đi, kẻo bây giờ nhiều giấy bạc nát quá và những bạc hào đã cũ quá.

**Tòa án Trừng trị.** — Sáng hôm nay tòa án Trừng trị xử những việc sau này:

*Hãy bênh người công-chức.* — Nguyên những máy xe ô-tô chở hành khách của M. Đinh Bưởi hỏng nhiều chỗ, hiện sở Lục lộ đã khám viết giấy báo một lần nói phải chữa lại, nhưng giấy lần ấy không vào sổ. Sau M. Mauret thấy xe cũng vẫn không chữa lại, lại viết giấy báo lần nữa, mà nói là lần thứ hai. M. Đinh-Bưởi bảo mới là lần thứ nhất. M. Mauret thấy thế mới bảo M Đinh-Bưởi nói dối. Bây giờ M. Đinh-Bưởi trả lời rằng chính M. Mauret nói dối. Vì thế M. Mauret làm biên bản kiện M. Đinh-Bưởi về việc hảy bảng. Tòa tha cho M Đinh-Bưởi được trắng án vì xét ra sự đó là là do tại M Mauret nói trước.

*Chống-cự lính cảnh sát.* — Một hôm Ng-v-Sáng (làm nghề bán gạo) thấy có lính cảnh-sát hỏi thẻ thuế thân cứ phóng xe đạp chạy hoài không dừng lại, sau lính cảnh sát phải lên xe đạp đuổi theo bắt lại mới, chịu lấy thẻ đưa xem, nhưng khi đưa xong lại lăng mạ mấy người lính cảnh sát vừa tây vừa ta những điều thô tục.

(Xem trang thứ ba, cột thứ hai)


Ở TAM-ĐẢO ĐÃ VỀ

**Y-khoa bác-sĩ Sarrailhé**

Số nhà 5, phố Thợ-nhuộm, Giây nói 385

*Xét-nghiệm máu-mủ, đờm-rãi, phân, nước tiểu, bằng kính hiển-vi.*

*Chữa bệnh-ho lao, bệnh giang-mai, bệnh điên, bệnh đau dạ dày, đau ruột, bệnh đàn-bà và hộ-sinh, vân vân.*

*Nói được tiếng An-nam, không phải dùng thông-ngôn.*

*Thứ ba, thứ năm, thứ bảy khám bệnh từ 6 giờ đến 6 giờ 30 chiều.*

*Trừ ngày chủ-nhật, còn ngày nào cũng từ 9 giờ rưỡi đến 12 giờ trưa, có hẹn ngày và giờ cho bệnh-nhân đến chữa.*

**CHỈ CÓ MỘT THỨ THÔI**

Thuốc đau mắt vàng rất công-hiệu mà quý-khách đã hoan nghênh bấy nay thì ở trên lọ thuốc phải có biên rõ « *COLLYRE JAUNE selon la formule du Dr Casaux* ».

Thuốc cũng vàng, giấy gián lọ cũng vàng mà giấy hộp cũng vàng, các quý khách nên dòi bằng được như thế thì mới khỏi nhầm. 3002

**CÁC NHÀ DÙNG ĐỒ ẢNH NÊN BIẾT**

Vì hiệu bào chế Montès, 51 phố Paul Bert, Hanoi mua nhiều, và mua được rẻ, nên hiệu ấy lại có thể bán được các chất Hyposulfite de Soude, Bisulfite de Soude, Sulfite de Soude, Hydroquinone, và tất cả các thứ dùng vào nghề ảnh, theo giá rất rẻ.

Viết thư mà hỏi giá.

**ĐÁM CƯỚI NÊN ĐI Ô TÔ**

**Xưởng Aviat — Hanoi**

Có cho thuê ô-tô lịch-sự 20$ một ngày Không kể tiền xăng, và tiền dầu hay 0 p. 20 một kilomètre, mà 200 km đổ thượng thì 0 p. 18 một cây.

**AI MUỐN HỌC TIẾNG PHÁP MỘT MÌNH?**

Nếu mua quyển LA LANGUE FRANÇAISE EXPLIQUÉE EN ANNAMITE của ông Nguyễn-hoài-Đình, Nguyễn-Điền và Nguyễn-bá-Phồ. Giá 0$80 ở xa thêm 0$20 cước.

Viết thư cho M. Nguyễn-hoài-Đình trường Yên-thành, Hanoi.

5.857

**AI LÀ NGƯỜI BẮC KỲ CŨNG CẦN PHẢI BIẾT!**

Một quyển sách có 3 đạo nghị-định của quan Thống-sứ Bắc-kỳ:

1° *Ngạch thuế-thân ở Bắc-kỳ sửa đổi lại.*

2° *Việc khẩn đất ở miền trung-du và thượng-du Bắc-kỳ.*

3° *Ngạch thuế điền-thổ sửa đổi lại.*

| | |
|---|---|
| Mỗi quyển . . . . . | 0$15 |
| Tiền cước thường . . | 0,05 |
| Tiền cước Recommandé thêm . . . . . . . | 0,10 |

Thư và mandat gởi cho:

M. LÊ-NGUYÊN-ÚC

*61-63, Rue du Coton*

HANOI

5701

**CINÉMA PALACE HANOI**

Từ thứ tư 18 đến thứ ba 24 Août 1926

Chiếu một phim ảnh rất hay, rất có giá-trị cho phong-tục mới-mẻ

*Xem rất có ích*

**AME D'ARTISTE**

Comédie de moeurs modernes en 6 parties

Được một tích chuyện xem luân-thường đạo-lý, hay cho người ngồi nhìn không mỏi mắt, không chán, thực là ít có, như tích chuyện « Ame D'artiste » này là một chuyện mà đàn-bà, con-gái, người lớn, trẻ con đáng nên xem lắm.


Số 49

**BẮC-TỐNG**

# Dương-gia-tướng

**NGUYỄN-ĐỖ-MỤC** dịch thuật

*Phan-nhân-mỹ* nổi giận mà rằng:

— Quân giặc tới nơi thì làm thế nào? Giả-sử *Hồ diên-tán* tướng-quân còn một tháng nữa mới về, cũng cứ đợi một tháng hay sao! Nếu tướng-quân cứ tìm cách từ chối, tôi sẽ dâng biểu tâu với triều-đình, thử xem tướng quân có khỏi tội được hay không?

*Dương-nghiệp* biết rằng không thể từ chối được, liền nói:

— Quân *Liêu* cũng nhiều kỳ mưu quỉ-kế, ta khó lòng mà lường được. Giao-chiến ở chốn bình-nguyên, ta chẳng sợ chi, gần đây có *Trần-gia-cốc* là một chỗ thế núi rất hiểm, chỉ sợ quân *Liêu* mai-phục tại đấy mà thôi. Vậy dám xin quan nguyên-soái phát binh đón đánh hai bên, còn tôi đây đem quân thẳng giữa tiến vào, may ra có thể phá vỡ được quân giặc, nếu không thì quân ta cũng khó lòng mà giữ vững được vậy.

*Phan nhân mỹ* nói:

— Tướng-quân cứ đi, tôi sẽ cho quân đi tiếp-ứng.

Khi *Dương nghiệp* lui ra rồi, *Hạ-hoài-phố* (tức là *Hạ quốc-sữu*) nói với *Phan-nhân-mỹ* rằng:

— *Dương nghiệp* đã nói như thế thì quan nguyên-soái nên sai một viên tướng đem quân đến *Trần-gia-cốc* để tiếp ứng, may ra mới không đến nỗi hại việc vậy.

*Phan-nhân-mỹ* nói:

— Ta đang mong có cái cơ-hội ấy. Nay ta thử không cho quân tiếp-ứng, xem hắn xử-trí thế nào?

*Hạ-hoài-phố* nói:

— Nếu quan nguyên-soái nghĩ như vậy thì là chỉ cốt để báo thù riêng của mình mà thôi, chứ không lo-tính đến việc nước.

*Phan-nhân-mỹ* không nghe, đứng dậy đi trở vào. *Hạ-hoài-phố* thở dài mà than rằng:

— Nếu vậy thì bận làm hại việc nước, ta nỡ nào lại ngồi nhìn không cứu.

Nói xong, liền đem quân bản bộ sang yết-kiến *Dương-nghiệp*. *Hạ-hoài-phố* hỏi *Dương-nghiệp* rằng:

— Ông lo ra trận lần này không được lợi phải không?

*Dương-nghiệp* nói:

— Không phải tôi có sợ chết, chỉ vì ra trận bất lợi thì tổn hại quân-sĩ mà chẳng nên công-trạng gì. Nay quan nguyên-soái đã truyền lệnh như vậy thì tôi xin một mình đem quân ra trận trước.

*Hạ hoài phố* nói:

— Quan nguyên-soái nói là sẽ cho quân tiếp-ứng, nhưng khó lòng trông cậy được đâu. Tiểu-tướng này xin cùng tướng quân cùng đi, may ra có thể cứu-viện cho nhau vậy.

*Dương nghiệp* nói:

— Nếu vậy thì hai ta nên chia quân làm tả-dực và hữu dực mà cùng nhau tiến ra.

Mờ sáng hôm sau, *Dương-nghiệp* đem hai con cùng *Hạ-hoài-phố* ra dàn trận ở *Lang nha-thôn*, trông thấy quân *Liêu* đã lũ lượt kéo đến. Đấy chốn giao giã, tiếng trống vang một phương trời. *Da-luật-hê-đề* tay cầm lưỡi búa, cưỡi ngựa đứng ở trước trận.

*Da luật-hê-đề* quát to lên rằng:

— *Tống tướng* kia! Nên mau mau đầu hàng, may được khỏi chết, nếu không thì lũ các ngươi chẳng còn một mống nào sống sót vậy.

*Dương nghiệp* hầm-hầm nổi giận mà mắng rằng:

— Loài mọi-rợ phản-nghịch kia, đã đến ngày tận-số, còn dám chống-cự với thiên-binh đó ư!

Nói xong, múa đao thúc ngựa, xông vào đánh *Da-luật-hê-đề*. Hai bên giao-chiến mới được mấy hợp thì *Da-luật-hê-đề* quay ngựa bỏ chạy. *Dương-nghiệp* thúc ngựa đuổi theo.

*Dương diên chiêu* và *Hạ-hoài-phố* thấy vậy, tức thì vẫy toàn hậu-quân xung-đột tiến vào, quân *Liêu* quăng cả áo giáp và đồ binh mà chạy trốn. *Da luật hê-đề* thấy *Dương-nghiệp* đuổi theo vừa đánh vừa chạy.

*Dương-nghiệp* chắc rằng ở chốn bình nguyên không có quân mai-phục, cứ việc gia sức đuổi theo. Khi gần đến *Trần-gia-cốc*. *Tiêu-thát-lại* ở phía sau núi, bắn một phát súng làm hiệu, quân mai-phục của *Da luật-tả-trần* bốn mặt nổi lên.

*Dương-nghiệp* vẫn trông thế nào *Phan-nhân-mỹ* cũng cho quân tiếp-ứng, không ngờ chẳng có chi cả. *Dương-nghiệp* giật mình kinh sợ, quay ngựa lui lại, đã bị quân *Da-luật-tả-trần* đem quân chặn ngang ở ngoài cửa hang rồi.

Quân *Liêu* bắn tên như mưa, quân *Tống* chết hại không biết bao nhiêu mà kể. *Dương-diên chiêu* và *Dương-diên tự* liều chết xông vào, nhưng tên bắn dữ quá, không thể nào mà tiến cho được.

*Da luật-hê đề* thúc quân tiến đánh *Hạ-đồng-dinh*, vừa gặp toàn quân của *Hạ-hoài phố* đi đến. Hai bên giao-chiến mới được mấy hợp thì *Hạ-hoài-phố* bị *Da luật-hê-đề* đánh cho một lưỡi búa vào mặt, chết ngay ở dưới chân ngựa.

*Dương-diên chiêu* bảo *Dương diên-tự* rằng:

— Ngươi nên mau mau phá vỡ vòng vây, đến cầu cứu với *Phan* nguyên-soái; còn ta đây phải tiến vào trong hang để hộ-vệ cho thân phụ.

*Dương-diên-tự* vâng lời, phá vỡ vòng vây mà ra. Lại nói chuyện *Dương-diên chiêu* nhìn vào trong hang, thấy sát-khí ngất trời, biết là quân Tống bị vây, mới gầm thét lên như sấm, rồi hăng-hái tiến vào.

Khi vào tới nơi, gặp tướng *Liêu* là *Trần-thiên thọ*. Hai bên cùng nhau giao-chiến, vừa mới được một hợp thì *Dương-diên-chiêu* đã đâm chết *Trần-thiên-thọ* ở dưới chân ngựa. Quân *Liêu* thấy vậy, tức thì bỏ chạy tán loạn.

*Dương-nghiệp* trông thấy *Dương-diên-chiêu* đến, vội vàng gọi mà bảo rằng:

— Quân *Liêu* đông lắm, ngươi nên chạy mau, chớ nên vào đây mà để đến nỗi hai cha con đều bị bắt.

*Dương-diên-chiêu* khóc mà thưa rằng:

— Con xin liều chết mà lấy để cứu cho thân-phụ ra.

Nói xong, tức thì múa giáo đánh phá vòng vây. *Tiêu-thát-lại* ở bên cạnh thúc quân xung-đột tiến ra, rẽ đôi toàn quân của *Dương-nghiệp* ra làm hai ngả.

*Dương-diên-chiêu* ngảnh đầu trông lại, thấy thân-phụ là *Dương nghiệp* chưa ra thoát được, lại quay trở vào, nhưng bấy giờ bộ-hạ đã chết hết: sạch đành phải chạy về phương nam để đợi cứu-binh.

*Dương-nghiệp* cùng quân *Liêu* xung đột, trong mình máu chảy đã đỏ mấy lần áo bào, mới trèo lên trên gò cao đứng trông thì thấy bốn mặt đều là quân giặc.

*Dương-nghiệp* thở dài mà than rằng:

— Ta vẫn định lập chút công-trạng để báo triều đình, không ngờ đến nỗi-nước này! Bây giờ các con ta sống chết chưa biết thế nào, nếu để cho quân *Liêu* bắt sống được ta thì còn gì sỉ-nhục hơn nữa.

*Dương nghiệp* ngảnh nhìn bộ-hạ chỉ còn độ hơn trăm người, liền bảo mọi người rằng:

— Các ngươi đây ai cũng có cha mẹ vợ con, dẫu theo ta cũng chết uổng vô ích, nên mau mau men theo sườn núi mà chạy về, để phi báo với thiên-tử.

(Còn nữa)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)



# Les misérables

DE VICTOR HUGO

(Suite)

## LIVRE HUITIÈME

### Contre-coup

I

*Dans quel miroir M. Madeleine regarde ses cheveux*

Le jour commençait à poindre. Fantine avait eu une nuit de fièvre et d'insomnie, pleine d'ailleurs d'images heureuses; au matin, elle s'endormit. La sœur Simplice qui l'avait veillée profita de ce sommeil pour aller préparer une nouvelle potion de quinquina. La digne sœur était depuis quelques instants dans le laboratoire de l'infirmerie, penchée sur ses drogues et sur ses fioles et regardant de très près à cause de cette brume que le crépuscule répand sur les objets. Tout à coup elle tourna la tête et fit un léger cri. M. Madeleine était devant elle. Il venait d'entrer silencieusement.

— C'est vous, monsieur le maire ! s'écria-t-elle. Il répondit, à voix basse :

— Comment va cette pauvre femme ?

— Pas mal en ce moment. Mais nous avons été bien inquiets, allez !

Elle lui expliqua ce qui s'était passé, que Fantine était bien mal la veille et que maintenant elle était mieux, parce qu'elle croyait que monsieur le maire était allé chercher son enfant à Montfermeil. La sœur n'osa pas interroger monsieur le maire, mais elle vit bien à son air que ce n'était point de là qu'il venait.

— Tout cela est bien, dit il, vous avez eu raison de ne pas la détromper.

— Oui, reprit la sœur, mais maintenant, monsieur le maire, qu'elle va vous voir et qu'elle ne verra pas son enfant, que lui dirons-nous ?

Il resta un moment rêveur.

— Dieu nous inspirera, dit-il.

— On ne pourrait cependant pas mentir, murmura la sœur à demi-voix.

Le plein jour s'était fait dans la chambre. Il éclairait en face le visage de M. Madeleine. Le hasard fit que la sœur leva les yeux.

— Mon Dieu, monsieur ! s'écria-t-elle, que vous est-il donc arrivé ? Vos cheveux sont tout blancs !

— Blancs ! dit-il.

La sœur Simplice n'avait point de miroir; elle fouilla dans une trousse et en tira une petite glace dont se servait le médecin de l'infirmerie pour constater qu'un malade était mort et ne respirait plus. M. Madeleine prit la glace, y considéra ses cheveux, et dit : Tiens !

Il prononça ce mot avec indifférence et comme s'il pensait à autre chose.

La sœur se sentit glacée par je ne sais quoi d'inconnu qu'elle entrevoyait dans tout ceci.

Il demanda :

— Puis-je la voir ?

— Est-ce que monsieur le maire ne lui fera pas revenir son enfant ? dit-la sœur, osant à peine hasarder une question.

— Sans doute, mais il faut au moins deux ou trois jours.

— Si elle ne voyait pas monsieur le maire d'ici là, reprit timidement la sœur, elle ne saurait pas que monsieur le maire est de retour, il serait aisé de lui faire prendre patience, et quand l'enfant arriverait elle penserait tout naturellement que monsieur le maire est arrivé avec l'enfant. On n'aurait pas de mensonge à faire.

M. Madeleine parut réfléchir quelques instants, puis il dit avec sa gravité calme :

— Non, ma sœur, il faut que je la voie. Je suis peut-être pressé.

La religieuse ne sembla pas remarquer ce mot « peut-être », qui donnait un sens obscur et singulier aux paroles de M. le maire. Elle répondit en baissant les yeux et la voix respectueusement :

— En ce cas, elle repose, mais monsieur le maire peut entrer.

Il fit quelques observations sur une porte qui fermait mal, et dont le bruit pouvait réveiller la malade, puis il entra dans la chambre de Fantine, s'approcha du lit et entr'ouvrit les rideaux. Elle dormait. Son souffle sortait de sa poitrine avec ce bruit tragique qui est propre à ces maladies, et qui navre les pauvres mères lorsqu'elles veillent la nuit près de leur enfant condamné et endormi. Mais cette respiration pénible troublait à peine une sorte de sérénité ineffable, répandue sur son visage, qui la transfigurait dans son sommeil. Sa pâleur était devenue de la blancheur; ses joues étaient vermeilles. Ses longs cils blonds, la seule beauté qui lui fût restée de sa virginité et de sa jeunesse, palpitaient tout en demeurant clos et baissés. Toute sa personne tremblait de je ne sais quel déploiement d'ailes prêtes à s'entr'ouvrir et à l'emporter, qu'on sentait frémir, mais qu'on ne voyait pas. A la voir ainsi, on n'eût jamais pu croire que c'était là une malade presque désespérée. Elle ressemblait plutôt à ce qui va s'envoler qu'à ce qui va mourir.

*(A suivre)*

# Những kẻ khốn nạn

Kiệt tác của Victor Hugo

*(Tiếp theo)*

## QUYỂN THỨ TÁM

### Cái ảnh-hưởng việc gỡ án oan

I

*Ông Madeleine soi gương nào mà thấy tóc mình bạc*

Trời vừa hằng rạng đông. Cả một đêm hôm ấy nàng *Fantine* vừa sốt vừa quằn-quại không ngủ được, nhưng hễ nhắm mắt lúc nào chỉ mơ thấy những sự mừng. Sáng bạch nàng mới thiu-thiu ngủ. Bà *sơ Simplice* phải thức suốt đêm coi cho nàng, lúc ấy thấy nàng ngủ, mới thừa cơ mà đi ra sắc một thang thuốc *quinquina* mới. Bà đương loay-hoay trong nhà thuốc, lăng-cũng những chai cùng lọ, sáng sớm có sương-mù phải nhìn kĩ từng thứ. Bỗng bà quay đầu thì giật mình sẽ kêu một tiếng. Thì ra ông *Madeleine* vừa rón gót đi vào lúc nào bà không biết. Bà hỏi :

— Vậy ra quan thị-trưởng!

Ông sẽ trả lời :

— Tội-nghiệp người dân-bà ấy bệnh tình ra sao?

— Bây giờ thì cũng khá, nhưng có lúc chúng tôi đã sợ lắm.

Bà bèn thuật lại ông nghe, hôm trước nàng *Fantine* bệnh tình nguy lắm, hôm nay mới thấy hơi thoan, là bởi nàng tưởng quan thị-trưởng đã đi *Montfermeil* mà đón con nàng về. Bà *sơ* không dám hỏi ông về việc ấy, nhưng bà thoạt nhìn dáng-điệu ông, bà đã đoán rằng không phải ông đi việc ấy trở về. Ông nghe xong, ông nói :

— Được, như vậy là được, nàng nói như thế không ai cãi nàng là phải.

— Thưa vâng, quan thị-trưởng dạy như thế thì chúng tôi xin lĩnh lời, nhưng bây giờ thì nàng sắp được thấy mặt quan thị-trưởng mà lại không thấy con, thì chúng tôi biết bảo ra làm sao ?

Ông đứng ngẫn-ngơ một lát, rồi nói :

— Thôi thì đến lúc ấy Thiên-chúa sẽ linh-ứng vào miệng chúng ta.

Bà *sơ* sẽ nói :

— Chúng tôi không có thể nói dối nàng được.

Bấy giờ thì trong phòng vừa sáng rõ. Bà *sơ* thình-lình ngước mắt lên nom được rõ mặt ông, bà ngạc-nhiên mà kêu lên :

— Trời ơi! chẳng hay đã xảy ra việc gì mà tóc quan thị-trưởng trắng sóa cả như kia!

Tóc ta trắng!

Bà *sơ* còn làm gì có gương, bà bèn lục cái túi đồ làm thuốc, trong có một cái gương nhỏ, thầy-thuốc thường dùng để giơ trước lỗ mũi mà nghiệm xem những người bệnh nặng đã bắt tỉnh, thật đã chết chưa. Ông *Madeleine* cầm lấy cái gương giơ lên soi thấy tóc bạc hết rồi thật thì chỉ nói rằng: Ờ nhỉ!

Ông đứng-đỉnh mà nói như thế, tự hồ tâm-trí nghĩ đâu việc gì khác.

Bà *sơ* không biết vì lẽ gì mà thấy lạnh cả người, tự hồ đã đoán ra trong chuyện này tất có cái gì gở ở.

Ông lại hỏi :

— Tôi có thể vào thăm nàng được không?

Bà *sơ* sẽ hỏi :

— Quan thị-trưởng rồi có đón được con nó về với mẹ nó chăng?

— Có chứ, nhưng it ra cũng phải chờ hai ba ngày.

— Bẩm thế thì không nên để cho nàng biết rằng quan thị-trưởng đã về rồi, âu là quan thị-trưởng đừng cho nàng thấy mặt vội, từ nay đến hôm con bé về để chúng tôi liệu dỗ cho nàng đành lòng chờ đợi. Đến khi con nàng đã về rồi, thì nàng sẽ tưởng là quan thị-trưởng đã đem nó về. Như thế thì không ai phải nói dối cả.

Ông hình như nghĩ-ngợi một lát rồi lãnh-đạm mà rằng :

— Thưa bà không thể được, tôi phải gặp nàng ngay. Có lẽ tối vội.

Bà *sơ* hình như không chú ý đến hai tiếng « có lẽ » đó, là hai tiếng nó làm cho mấy lời ông nói vừa rồi, có một nghĩa mờ-tối, dị-kì. Bà cúi đầu, cung kính mà rằng :

— Nếu vậy thì nàng đương nghỉ, nhưng quan thị-trưởng cứ vào được.

Ông đứng lại xem một cái cánh cửa hơi cọt-kẹt, sợ người ốm khi ngủ không được yên giấc, rồi ông đi thẳng vào trong phòng nàng *Fantine*, ông sẽ bước lại gần giường mà hé cửa mùng ra. Nàng ngủ. Hơi thở nàng khò-khè nghe mà hãi, đó là cái đặc-dạng của những bệnh đó, phàm những người đàn-bà có con, khi con đau nặng, bệnh đã nguy-cấp, mà đêm khuya phải con đau nặng, bệnh đã nguy-cấp, mà đêm khuya phải ngồi nom con nó ngủ, thì đã từng biết cái kinh-hãi ấy. Nhưng dẫu hơi thở nàng thì khó-khăn như thế, mà nét mặt nàng trong khi ngủ thật là lồng-lộng mà có vẻ điềm-tĩnh lắm. Cái màu da khi thức là xanh, mà khi ngủ hóa ra trắng nõn; hai má thì đỏ hây-hây. Lông mi dài mà vàng. xuân-sắc ngày xưa đi tích lại duy còn có đấy, tuy rằng mất nhâm mà nom cũng thấy gớp-gay. Thân-thể nàng rung động một cách tự hồ có hai cánh đã giương ra sẵn, bất-thời không biết lúc nào vỗ bạch bay đi, cái cách rung-động ấy, người ngoài tuy mắt không nom thấy mà trong bụng nghe như có. Ai đứng mà nhìn, cũng không dám bảo đó là một người bệnh nguy không thuốc chữa, bởi vì cái dạng vẻ nàng lúc ấy, gọi là một cái gì sắp bay đi thì phải hơn là gọi là một động-vật sắp chết.

*(Còn nữa)*

# Lịch-sử các quan Thứ-sử, Đô-hộ ở nước ta trong cái thời-đại thuộc về Tàu

*(Tiếp theo)*

Chu-Thừa tên tự là Tử-Cư, người huyện Anh-thành, niên hiệu kiến-an đời Đông-hán, làm chức thị-ngự-sử, vì nói thẳng trái ý vua bỏ sang làm thứ sử quận Giao-chỉ. Thừa đang thư nói rằng : « Giao-châu ở một phương xa lánh, tập tục tham trước, quan lại tàn bạo, trên thì ức đối triều đình, dưới thì lừa cướp muôn dân. Tôi chịu ân sâu của nhà vua trao dáng, xin hết sức quét sạch một phương. » Các quan lại ở các quận thuộc hạt nghe tin Chu-Thừa đến, xin nộp ấn cáo về đến hơn ba mươi người. Thầm-thuyên-Ký có thơ rằng : « Chu-Thừa an Giao-chỉ », chính là nói sự thực vậy.

Trạch-Đại sang làm thái-thú quận Giao-chỉ ỷ niên hiệu Nguyên-phong năm thứ sáu đời vua Võ-đế nhà Tây-hán, tại chức 19 năm. Niên-hiệu Thủy-nguyên năm đầu đời vua Chiêu đế nhà Tây-hán, Chu-Chương thay Thạch-Đại làm thứ sử quận Giao-chỉ tại chức 13 năm. Hai người đều có lòng nhân từ, có đức liêm khiết, hết sức làm phúc cho nhân dân, nhân dân đều có lòng yêu mến ngợi khen.

Đặng Bột người Poán-ngu, niên hiệu Chính-hòa đời vua Võ đế nhà Tây-hán, quan thứ sử quận Giao-chỉ. La Hoằng có Bột làm chức thuộc-quốc-đô-úy, sau thăng làm thái-thú quận Nhật-nam. Bột khéo vỗ yên người xa, nhân dân rất là mến mộ, khi Bột mất, nhân dân nói là mến mộ, khi Bột mất, nhân dân nói là Mã-yên. Sau Mã viện mở đất đến đó, bỗng nổi con mưa gió, giữa ban ngày mà tối mù mịt, nghe tiếng người kêu ngựa hí rầm rầm, sờ theo tiếng ấy mà đi, rồi tìm được mồ Đặng-Bột.

Cốc-Lăng người Lỗi-dương, niên-hiệu Kiến-võ đời vua Quang-võ nhà Đông-hán, nhân phương Nam có việc, vua Hán sai Lăng sang đẹp; Lăng đem quân đến quận Poán-ngu, thanh-thế mạnh lắm, phương Nam lại yên, lấy công thăng chức thái-thú quận Cửu-chân.

Dương-Phù tên tự Thánh-nghi, người quận Cối-kê, niên hiệu Vĩnh-nguyên đời vua Hòa đế nhà Đông-hán được làm quan lịch Võ-nguyên sau thăng làm Thứ-sử quận Giao-chỉ, tính rất mình sắt mà lòng rất nhân hiền, chính sự nhiều điều xuất sắc, nhân dân vừa mến vừa phục. người Giao-chỉ làm câu phong rao rằng : « Dương thanh Nghi, chính đa kỳ ! »

Ngụy-Lăng, tên tự Thiếu-anh, người Cối-kê, làm đô úy quận Cửu châu; niên hiệu Vĩnh-thọ năm thứ ba, Chu-Đạt dấy quân giết quan lệnh huyện Cư phong, quan thái thú quận Cửu-chân Ngô-Tước đánh thua bị chết. Lăng đem quân đến đánh tan được giặc, việc mới yên.

Ngụy-Bèm tên tự là Bá-hưu, người huyện Trung-sơn, đời vua Hoàn-đế nhà Đông Hán làm quan to-đề, vì nói thẳng trái ý vua, bị bỏ sang làm thứ-sử quận Giao-chỉ, chính sự thanh giản, ân huệ rất nhiều, thật được lòng dân.

Hoàng-Cái tên tự Công-pi-ù, đời Tam-quốc, làm thái thú quận Nhật-nam, vì tham bạo bị nhân dân đánh đuổi.

Đa-mạnh làm thái-thú quận Cửu-châu, lấy thù riêng quan công-tào Phan-Hâm, em ruột Hâm dấy binh giết Mạnh để báo thù cho anh.

Niên hiệu Kiến-an năm thứ năm đời vua Hiến-đế nhà Đông-Hán, Chu-Phù làm thứ sử quận Giao-châu, xâm ngược nhân dân, người trong quận đấy lên đánh giết Phù.

Niên hiệu Kiến-an năm thứ sáu đời vua Hiến-đế nhà Đông-Hán, Sĩ-Nhiếp làm thái thú quận Giao-chỉ, dâng sớ xin đổ chức mục-quận Giao-châu, vua Hán nghe theo, mới bổ Trương-Tân sang làm thứ sử quận Giao-chỉ, Tân mộ tin việc quỉ thần, thường đội mũ đỏ, đẩy đàn đốt thương đọc sách đạo. Với Lưu-bị có điều hiềm thù, hằng năm dấy binh đánh lộn nhau, sau Tân bị thủ hạ Khu-cánh giết chết.

Lại sang người Lĩnh-lăng, Lưu-biểu sai sang làm thứ sử quận Giao-châu. Cung hiền lánh cầu tiến mà không am hiểu việc đời, bị quan thái-thú quận Thương-ngô ở Lưu-Cơ đánh đuổi, Lưu bị dùng làm quan thái thương.

Sĩ Nhiếp tên tự Ngạn-uy, tổ tiên nguyên người nước Lỗ, gặp loạn đời Vương-mãng tránh sang ở quận Giao-chỉ. Đời vua Hoàn-đế nhà Đông-Hán cha Nhiếp là Sĩ-Tứ làm quan thái-thú quận Nhật-nam. Nhiếp khi nhỏ theo học người Bình-xuyên Lưu-tử-Kỳ, chuyên bị Tả thị xuân thu, đỗ khoa hiếu liêm, bổ chức thượng thư lang, vì cai việc phải, triệt về. Lại đỗ khoa mậu-tài, làm quan thăng mãi đến chức thái thú quận Giao chỉ. Trong khi rối loạn đời Đông-Tấn, quan thứ sử quận Giao châu là Châu Phù bị người trong quận giết chết. Sĩ-Nhiếp thay làm chức thứ-sử, Nhiếp bụng da rộng rãi, nhân nhường trọng kẻ sĩ, người trong quận vừa kính vừa mến, người Trung-quốc tránh loạn sang ở rất nhiều. Em là Sĩ-nhất làm thái thú quận Hợp phố, anh em đều được phong tước hầu, hùng trưởng một phương, khi đi ra thì khua chuông đánh khánh, thổi sáo thổi kèn, xe ngựa đầy đường, nhân dân đối thương đi kẻ hầu bánh xe đón rước, thường đến trăm người, vợ hầu con chầu đi ra, thì đi kiệu và cỡi ngựa, quân lính theo hầu rộn rịp uy quyền rực xạ-lăn. Triệu-uy đã sắng chưa vì được, Khi Châu-phù và Trương-tân bị giết, châu-quận rối loạn, vua Hán tay viết thư cho Sĩ-nhiếp rằng : « Giao châu xa lánh, nam liều sông bể, ân vua không thấm xuống dưới, tin hạ dân không suốt lên trên, may phong người làm tuy-viễn-tướng-quân, cộng lĩnh hầy quận, và viễn Hoài chức thái thú quận Giao-chỉ như trước. » Nhiếp mới sai thuộc lại Trương-đạo đem cống vật về dâng kinh sư Bèdi ấy rước Tiêu hiến loạn, được xá nghĩa đất, mà Nhiếp vẫn giữ chức cũng, vua Hán lấy làm khen, mới đặc chiếu phong Nhiếp làm an viễn-tướng quân, trước Long đô-đình hầu. Cuối niên hiệu Kiến-an, vua Đông-ngô là Tôn quyền sai Bộ-chất sang làm thứ sử quận Giao châu. Chất đến quận, anh em Sĩ-nhiếp đón rước rất là cung thuận, Quyền được tin, liền phong Nhiếp làm tả Tướng-quân, Nhiếp sai con là Sĩ-Huy vào cống; Quyền lại thăng chức cho Nhiếp làm Vũ-vệ tướng quân, tước Long biên hầu, Hằng năm Nhiếp thường sai sứ đem cô thuơng, trân-châu sản bộ, mã não, voi, tê và các thứ quí lạ về dâng. Nhiếp ở quận gần 40 năm hưởng thọ 90 tuổi, người Nam thương mến, gọi là Sĩ-vương đế.

Niên hiệu Hoàng vũ thứ năm đời Đông-ngô, người Giao-châu là Sĩ-huy làm loạn, Lữ-đại tên tự là Đình-công, người Quảng-lăng, được sai sang làm thứ sử Giao-châu. Đại đem quân vượt bể sang đánh, Huy sợ, đem sáu người em đem rượu thịt đón hàng, Đại sai sẻ em cả. Đại lại sai châu hộ đem quân đi kinh lược ngoài cõi, quận Thương-nam, quận Lâm-ấp đều sai sứ vào cống, Đại lấy công tiến phong. Cuối Nam-tướng quân tước Poán-ngu-hầu. Đại là người công-bình liêm-chính chính-sự nhiều điều đáng khen; mấy năm ở Giao châu không gởi một tý gì về nhà vợ con ở nhà thường bị tăng thiếu, vua Ngô là Tôn-quyền nghe biết chuyện ấy, lấy làm khen lắm, thường thường sai người đem tiền thóc và vải tía ban cấp cho người nhà.

*(Còn nữa)*

X. dịch ra. ượt

## VĂN UYÊN

### Thương ai

Thương ai lặt-đặt đường xa,
Lòng quê một bước, bao là mạch sầu,
Tương ai nắng giải mưa dầu.
Chiếc thân lận-đận, ngàn dâu khuất ngàn.
Thương ai sớ-phận hồng-nhan,
Sắc-tài bạc-mệnh cuộc tan một bề.
Thương ai mang nặng lời thề,
Sao rời vật đổi chẳng hề đổi thay!
Thương ai mặt vó minh gầy,
Nhớ người tri-kỷ đọa đầy thân vay!
Thương ai lặt-đặt đường mây,
Liễu công gửa Khổng theo thầy bấy lâu
Tương ai bảng xếp ngàn dâu,
Còn vơ-vẩn bước rượt trâu như đưa.
Thương ai lai-láng bến bờ,
Tràng về cõi quốc ngẫn-ngơ bàn mình!
Thương ai, ai có thương mình.
Đồng-hương, Nguyễn-v-Tiếu.

### LỆ MUA BÁO

Xin nhắc lại để các ngài được kịp biết rằng : tiền mua báo thì phải trả trước. Vậy các liệt quí ông nào mua thì gởi tiền cho bổ không có tiền nữa theo giấy mua thì báo quán không trừ lời. Mua báo thì tiền bỏ

Những bài từ đầu, đã in thành bốn quyển, mỗi bên chữ Pháp, mỗi bên quốc-văn.
Bán giá như sau này :
Quyển 1 223 trang, bán. 0 $ 50
Ở xa phải trả thêm tiền cước.
mỗi quyển. . . . . 0 $ 20
Cả bốn quyển gửi làm một
sổ . . . . . 2 00

Rượu bổ-đào:
TONIQUE TONKINOIS
Có tờ chứng-chỉ ban khen của HOÀNG-THƯỢNG




Theo lịnh tự-nhiên in ra đây, chữ không như có mấy thứ thuốc về những hình lạ, làm trò-cười cho trẻ-con và người có tri khôn thì không ai có thể tin được!

Xin xem-xét và nhận-chỉ kĩ kẻo nhầm đó!!!

Các thứ rượu nho càng ngày càng thấy nhiều mãi ra, nhưng xét ra thì chỉ có thứ « *Tonique Tonkinois* » là có giá-trị hơn cả vì rượu ấy bao giờ làm cũng rất là cẩn-thận, đã từng được sắc chỉ của quốc-vương Đại-nam và Ai-lao ban khen.

Vậy như thế, thì các ngài cũng chỉ nên dùng thứ rượu ấy và nên nhớ kỹ lấy cái dấu hiệu của thứ rượu ấy.

Rượu này đã kê-cứu theo thủy-thổ và tính-chất người phương Đông mà chế ra, cho nên người bản-xứ già, trẻ, đều dùng được cả! Xưa nay chưa có ai đã dùng mà chê được! *Giá bán rất rẻ : 2$25 một chai lớn ; từ sáu chai giờ lên sẽ trừ hoa-hồng, tùy theo nhiều ít.*

Bản-hiệu không cần phải vẽ những hình kì-dị làm lạ mắt thiên-hạ và trò chơi cho trẻ-con, lại kể những truyện khó tin, người có kiến-thức chẳng ai tin được. Đã vậy giá bán lại đắt quá, mà vị-tất có được công-hiệu cho tính-chất người bản-xứ.

**Bào-chế MONTÈS**
*54, Phố Tràng-tiền, 54*
**HANOI**

*Xin xem kỹ các cáo-bạch của bản-hiệu ở trang thứ tư tờ báo này.*

8001

PHÀM,

*Thứ chè tốt thời quanh năm uống lúc nào cũng thơm ngon. Thường làm hạng chè chỉ vào độ đầu xuân thì uống được, ít lâu thì nhạt nhẽo. Đấy là hạng chè già là cho nên gìn giữ đến thế nào cũng không tránh khỏi được sự biến-động.*

NHƯ,

*Muốn được hạng chè chính hiệu NINH-THÁI thời quanh năm lúc nào cũng ngon thơm. Vậy qui-khách muốn tránh sự biến-động ấy xin chực tiếp quá bộ chiếu cố cho bản-hiệu tại Hanoi, Haiphong và Nam-định.*

NINH-THÁI-HIỆU
số 10, phố hàng Ngang, Hanoi
số 113, phố Khách, Haiphong
số 78, phố hàng Trống, Nam-định.
Kính-cáo

8026

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiếu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)

Do Võ Phi Hùng Cựu HS Petrus Ký (67-74) tặng Huỳnh Chiêu Đẳng chủ Kho Sách Xưa Quán Ven Đường. (Từ microfilms của Đại học Cornell)



## NỮ-CÔNG HỌC-HỘI

...Une jeune fille bien élevée se trouvait heureuse de rester à la maison à seconder sa mère. Elle n'en demandait pas davantage. Elle ne songeait pas à faire de l'art... ni à toutes les billevesées qu'on a mises à la mode. Aussi, quand elle se marisait, elle apportait en dot à son mari de l'ordre, de l'économie, de la soumission, de bonnes habitudes de travail...

Edouard ROD,

*... Một thiếu-nữ có giáo-dục khi ở nhà giúp đỡ công việc cho bà mẹ thì, lấy làm sung sướng, không cần tưởng-vọng điều gì khác nữa. Không mơ màng đến mỹ-thuật, không có cái tư-tưởng ngông cuồng mà có người cho là hợp-thời. Bởi vậy, khi xuất-giá, người thiếu-nữ ấy có những đức-tính tốt là thờ-ty, tiết-kiệm, thuần-thục, chịu thương chịu khó về việc nội-trợ, những đức-tính ấy tức là của hồi-môn đem về nhà chồng...*

Bắt-luận con trai hay là con gái đã là con nhà có giáo-dục thời cách xử-xự phải cho khiêm-tốn. Người thiếu-nữ có học-thức lại biết khiêm-tốn, vui lòng giúp bà mẹ những việc vặt trong gia-đình, ấy là học tập cái chức-vụ của mình đấy. Người đã tự-trọng tự-trao quá, cư-xử không biết khiêm-tốn, lại có cái ngông-cuồng, mơ màng những việc vẩn-vơ không bổ-ích cho nhân quần xã-hội thì chớ, lại sẽ khi hại cho phụng-hoàng. Khi ở nhà với cha mẹ lão ở sai đường lạc lối, kịp đến khi thành gia-thất, tất là chênh-mảng công việc của người nội-trợ mà phó thác cho và gia con nụ. Ta có câu « ăn lúc nào quen », khi còn ở nhà không chịu lưu tâm học tập công việc ở chồng ở con, thì sao có được những đức-tính tốt của một người nội-trợ để làm trọn được cái bổn-phận của mình.

Đương buổi tân-cục gay-thời, nữ-giới không nên nghĩ lắm mà quá chú trọng về đường văn-chương, và sao những việc nữ-công. Một người thiếu-nữ đến trường không những cốt để mở mang trí-thức mà thôi, lại còn để luyện tập nữ-công, sau mới có đủ tài đủ lực làm cho nhân-quần xã-hội được nhờ, mà cũng là cái chức-vụ của mình. Nay vậy mới có ích cho gia đình cho xã hội. Xem như nước văn-minh tiến-bộ lấy việc nữ-công làm quan-trọng, huống chi như ở nước Nam ta cái mới vị-tất đã là toàn hay, mà vì học đòi được ít nhiều đã vội khinh-miệt những việc nữ-công là việc đáng trọng, chẳng phải là sai lắm lắm ra ? Mới đây, ký giả có dịp tiếp chuyện một bà giáo. Bà có bàn đến nền giáo dục nữ-lưu ta, bà nói không những học thiếu-nữ chuyên-cần về văn-chương, mà lại còn phải luyện tập đến cái nền giáo-dục, nghĩa là không những mở mang trí-tuệ, lại phải biết giữ gìn những nết tốt lục hay, tránh bỏ những cái tục hủ thói dở. Không những thế, lại còn phải luyện tập việc nữ-công để khi khôn lớn lần lần biết việc giúp chồng dạy con.

Muốn cho nữ-giới đã có cái học-thức thông-thường lại biết việc nội-trợ thì cần phải lập trường nữ-công. Ta mới thấy lần ở kinh-đô Huế đã làm lễ khánh-thành trường nữ-công. Mong rằng ở những tỉnh-thành khác cũng có những bà những cô có nhiệt-thành về việc giáo dục nữ-lưu Nam-Việt đem tài đem lực tổ-chức hội-học nữ công để đào-tạo những người nội-trợ có tư-cách hoàn-toàn để sau này giúp nhà giúp nước.

Nhân đây, xin nói qua về cái quy-mô, cách hành-động của nữ-công học-hội ở bên Pháp, trường cũng không phải là việc vô ích vậy.

Ở bên Pháp có một trường gọi là « trường dạy làm mẹ » (Ecole des mères) đã lâu. Ngày mồng 6 tháng một năm 1897, bà Auguste Moll-Weiss đứng lên lập một « trường dạy làm mẹ » ở thành Bordeaux, đến năm 1904 di trường ấy đến kinh-thành Paris. Mục-đích của trường là luyện tập cho người thiếu-nữ biết cái phận sự của người nội-trợ, khi trở nên người mẹ, biết cái chức-vụ của mình đối với gia-đình và đối với xã-hội. Khi người thiếu-nữ đã tốt-nghiệp ở cái trường, thì cái học-thức về khoa-học và về văn-chương chưa ứng-dụng vào việc đời ngay được. Đợi cho đến khi thành-thân thời-giờ cũng đến năm bảy năm, nên đem thực-hành những điều đã học được để sau này ứng-dụng với đời. Nếu không thế, khi sử đến tay, khỏi sao sai lắm bỡ ngỡ. Trường nữ-công đã có hiệu quả hoàn-toàn là nhờ có cái chương-trình sắp đặt thích-hợp với địa-phương và thời-gian.

Trường nữ công chia ra làm 4 ban :

*1. Ban dạy về việc nội-trợ ;*

*2. Ban dạy cách trông nom con trẻ, coi sóc người tàn-tật ;*

*3. Ban truyền bá tư-tưởng* (sách vở, báo chí, diễn-thuyết) ;

*4. Ban nghiên cứu và kinh-nghiệm.*

Trong trường nữ-công vừa dạy *lý luận* vừa dạy *thực-hành*. Lý-luận thì có : vệ sinh-học, gia-chính-học, nhi-đồng giáo-dục, kinh-tế-học, văn v. ; thực-hành thì có : cách trông nom người ốm đau, sản-đục anh nhi, ngữ-pháp, họa-học ; cách nấu nướng cho người lành mạnh và cho người yếu đau, cách giặt giũ quần áo (cách là, cách giặt, cách khâu vá), thêu thùa, cả quần áo, cách sửa sang lại quần áo, công việc trong nom trẻ con. Cách giáo-huấn phải thích-hợp cho sở-năng, tuổi-đồng trong xã-hội. Cốt làm được việc, chứ không cốt chỉ biết nói như rằng như phượng, rốt cục không biết một tý gì. Nhờ cách dạy khôn khéo, nhờ có quy-mô và chương-trình thích-hợp, nhà trường đã đào-tạo được những người thiếu-nữ có đức-tính tốt là biết tiết-kiệm, biết lo xa, biết suy tính, nói năng phải điều. Khi nói ở ghế nhà trường chỉ biết lý-luận, khi được tập công việc ở trường nữ-công mới biết cách tề-gia nội-trợ.

Vả chăng nữ-công cũng luyện tập cho bọn thiếu-nữ ra thì lấy cái vui-vẻ để dạy thế-sống.

Ban dạy cách trông nom con trẻ, coi sóc người tàn-tật kể có hiệu quả cũng đáng mừng. Dạy bảo cho bọn phụ-nữ của nhà thanh-bạch cách ăn, cách mặc, vệ-sinh về thân-thể, về nơi ăn chốn làm. Đương khi thất-nghiệp nên giữ gìn thế nào ?

Ban truyền-bá tư-tưởng — tên gọi đã hiểu sanh hành-động — mục-đích là truyền bá những tư-tưởng — về gia-chính-học, kinh-tế-học. Nay vậy, một lối viết ra sách ra báo, hai là diễn-thuyết, có những báo chí sau này : *Journal de l'Ecole des mères, Conseiller de la famille* Những báo chí ấy giúp được nhiều việc ích lợi lắm. Đã ấn-hành những sách : *Le Foyer domestique. La cuisine rationnelle des malades et des bien portants. Nos tout petits.* v. v.

Ban chuyên về việc nghiên cứu và việc kinh-nghiệm giúp cho hội được rất nhiều việc. Như có ban này, công việc thay đổi mới cho hợp-thời. Nhờ có khoa-học suy tính làm cho mọi việc mau chóng và giản dị. Hội nghiên-cứu tìm tòi mọi cách mới, đem thực-hành những điều đã học được để ứng dụng cho đời.

Không những ở nước Pháp có « trường dạy làm mẹ ». Những nước văn-minh như nước Anh, nước Bỉ, nước Đức, nước Áy, nước Thụy-sĩ, nước Hà-Lan đều có trường nữ-công cả.

Ở nước Pháp, « trường dạy làm mẹ » thành lập ngót sa mươi năm nay, đào-tạo những bậc mẹ hiền dâu thảo kể đã có công-mấy quốc-gia. Bọn thiếu-nữ được chịu ơn giáo dục ở trường học ấy trở nên những người đảo-phụ không phải là ít vậy. Những bậc tân-nhân-vật của nữ-giới ta nên theo gương bà Augusta Moll Weiss và nữ-công học-hội ở Huế lập hội mở trường nữ-công luyện tập cho con em sau này nên người có những đức-tính tốt để đảm đương việc nội-trợ chẳng phải là một việc nên làm ngay ư ? Hội-viên soạn một cái chương-trình cho thích-hợp với trình-độ người học, thích-hợp với hoàn-cảnh để việc giáo dục chóng có cái kết quả tốt đẹp.

Có học phải có hành. Dẫu lý-luận giỏi mà không có thực-hành thì vị-tất đã là bổ-ích cho việc tề-gia nội-trợ.

Trước khi là mẹ, người thiếu-nữ phải học làm mẹ.

Trong một bài sau sẽ nói đến cái chức-vụ của người mẹ.

Trương-thanh-Trai.


**Le PARFUM des HUMANITÉS**

(Sử-Ký Thanh-Hoá)

*Soạn-giả :* E. VAYRAC

*Dịch-giả :* NGUYỄN-VĂN-VĨNH

Vừa chữ Tây vừa chữ Quốc-ngữ đối nhau, giá mỗi quyển. . . . 2$00

Chữ Tây riêng hoặc chữ Quốc-ngữ riêng, giá mỗi quyển . . . . 1.00

*Ở các tỉnh, xin đính thêm tiền cước gửi Recommandé : 0$30 thứ 2$00 và 0$20 thứ 1$00*

BÁN TẠI BẢN-QUÁN


## Luận-ngữ cách-ngôn diễn-ca

*Tiếp theo*

13 Tử viết : học nhi bất tư tắc võng ; tư nhi bất học tắc đãi.

*Thích nghĩa* — Đức Thánh nói rằng : nếu học không biết suy nghĩ thì hóa ra người hồn muội ; nếu suy nghĩ không mà không học thì trong lòng nguy mà chẳng yên.

*Lời dịch*

Học mà chẳng nghĩ chẳng suy,
Học càng thêm mụich gì nữa đâu.
Nghĩ không lấy học làm đầu,
Nghĩ vơ nghĩ vẩn lòng hầu khó yên.

14. Tử viết : phù kỷ quỹ nhi tất, siêm dã ; kiến nghĩa bất vi, vô dũng dã.

*Thích nghĩa* — Đức Thánh nói rằng : nếu không phải quỷ thần mình nên tế mà mình cũng tế, là người siểm nịnh quỷ thần vậy. Thấy những điều nghĩa nên làm mà chẳng làm, không phải là người mạnh vậy.

*Lời dịch*

Nhiều người lễ bái không đâu,
Là người siểm nịnh yêu cầu thần minh,
Điều hay thấy cũng làm thinh,
Còn khoe mạnh bạo được mình nữa sao.

15. Lễ dữ kỳ xa dã ninh kiệm, tang dữ kỳ dị dã ninh thích.

*Thích nghĩa.* — Đức thánh nói rằng : việc tế lễ lấy kiệm ước làm đầu, nếu xa xỉ làm thà rằng kiệm ước còn hơn ; việc tang hiếu lấy thương xót làm đầu, nếu ngoài tiết làm thà rằng thương sót còn hơn.

*Lời dịch*

Thường khi tế lễ gần xa,
Thà rằng kiệm ước hơn là xa hoa;
Trong khi cha mẹ già
Thà rằng thương xót hơn là lễ nghi.

16 Tử viết : quân tử vô sở tranh, tất dã xạ hồ, ấp nhượng nhi thăng, bỉ nhi ẩm, kỳ tranh dã quân tử.

*Thích nghĩa.* — Đức thánh nói rằng : người quân tử tâm khí hòa bình không có sự tranh đua, chỉ có lúc đi bắn hồ có tranh đua mà thôi, nhưng sự tranh đua cũng thuong dung khiêm nhượng : xem như lúc sắp bắn ba lần vái, ba lần nhường nhau mới bước lên trên thềm nhà. lúc bắn xong lại vái nhau mà xuống rồi mới uống rượu. Tranh như thế thực là người quân tử vậy.

*Lời dịch*

Người quân tử ít đua tranh,
Có chăng khi bắn mới ganh gọi là
Vái nhau mới bước lên nhà,
Xuống thềm uống rượu thật là thung dung,
Giữ điều lễ nhượng khiêm cung,
Tranh nhau quân tử khác cùng người ta.

17. Tế như tại, tế thần như thần tại.

*Thích nghĩa.* — Đây là kẻ môn nhân chép đức Khổng-tử về việc tế lễ, việc tế lễ lấy điều nào làm chính, khi tế tiên tổ ở nhà thì ngài hết lòng mến, chăm chăm coi như thấy tiên tổ ngồi ở bên trên ; khi ra tế quỷ thần ở ngoài thì hết lòng kính, cũng chăm chăm như thấy quỷ thần ngồi ở bên trên.

*Lời dịch*

Thường khi tế lễ trong nhà,
Lòng thành như thấy ông bà tổ tiên.
Khi ra tế miếu lễ đền.
Chăm chăm nhường thấy bên trên có thần.

18. Tử viết : lý nhân vi mỹ, trạch bất xử nhân, yên đắc trí.

*Thích nghĩa.* — Đức thánh nói rằng : người ta ở nên chọn xóm, xóm nào có thói nhân hậu là xóm thực tốt, nếu chọn mà không ở vào xóm ấy, thì sao gọi là người khôn được.

*Lời dịch*

Làng diềng nhân hậu quý thay!
Chọn tìm chẳng ở xóm này sao khôn.

*(Còn nữa).*

Bài nam, Boàn-như-Khuê,

## Luyện tập quốc-văn

Ngắm cảnh chiều hôm

Hơn nửa tháng nay, mưa dầm gió bấc, cảnh tượng điu hiu, ốm kêu, nhạn liệng, cánh đồng trắng sóa, đầu non mù mịt, một mình ngơ ngẩn vào ra, lúc vu' khi buồn nào biết chừng nào than thở ! Đành rằng lấy câu văn làm cách giải-trí, luyện ngòi đàn làm cảnh tiêu sầu. Chứ chỗ rừng xanh, núi đỏ này, sớm biết lấy gì làm khuây trong khi lữ-thứ tha-hương này.

Hay nhân trời tạnh, mây quang, một mình dạo chơi quanh núi, xa trông đã thấy mục-tử xênh xang trở về thôn nọ, cảnh mình đã thấy ấy ngư-ông thảng-thiên về bến kia. Đôi chim nhạn đang tung trời cất cánh, tiếng chim kêu đã thấy thoi thót về rừng, cảnh chiều có vẻ hoàng-hôn, trên non lác-đác mấy giọt sương gieo, trông cảnh mà sực nhớ tới nơi phồn-hoa.

*Đầu non lác-đác sương gieo !*
*Ngắm nơi phồn-hoa có chiều nhớ nhung*

Một mình đang ngắm cảnh, vẻ chân quê nước, chợt đâu đã đi tới một quãng đường xa, chỗ đó có một tảng đá phẳng-phiu, nhân lúc mệt nhọc, đành ngồi xuống đó để nghỉ ngơi. Ngẩm lối cảnh này, nhìn lối cảnh nọ, trông đi thời núi, ngoảnh lại thời sông, tuy cảnh vật có vẻ tiêu điều, thêm đẹm, nhưng khiến ngẩm cảnh vẫn đã quen rồi, cho nên cũng có nhiều về nằm nắt tất tưởi. Ngọn gió kim phong đang phất phơ trên ngọn cỏ, làm cho chú giỗ phải đương cánh mà kêu sầu ; sương gieo lác đác trên cành, làm cho bầu vẻ phải lìn giọng, khéo thảm ; giữ kêu sầu, ve khôn thỉm, làm cho khách ngẩm cảnh phải bâng khuâng, đến cảnh nọ, tình kia !

Chợt nghĩ tới bến nào, mình còn ở nhà, một nhà sum họp trăm mai, khi bước chân lên sở làm, nào là anh em ra đón, vào đón, công việc tuy bận bộn, mà có vẻ khoái lạc. Tới nay vì chút công danh của con, một mình bước tới nơi « Bến viễn » này, nước non đôi tả, cửa nhà nào đây, đâu còn cảnh thú đó, quay đi thì thấy núi non bao bọc, nhìn lại chỉ thấy tăng đá nhấp nhô !

*Buồn trông nội cỏ rầu rầu,*
*Chân mây mặt đất một màu xanh xanh !*

Ngồi nghĩ đến chốn Hà-thành, cái quang-cảnh bây giờ, vui sướng biết ngần nào, xe phóp rập riu, đèn điện sáng choang. Nào là rạp hát tuồng, nào là chỗ chớp bóng, đương rộn rịp chương trình nọ, bàn hát kia. Kẻ đôi công tử no đang phất phơ, nọ cặp tiểu thư kia, đang thơ thẩn. Lại còn có cái thú này nữa là thú « Tom-chát » quan phần nọ, thầy ký kia, quấy quần vài chị em, giọng hát véo von, tiếng đàn khi lên bổng lúc xuống trầm, khi quỳnh tương, lúc sơn chén, lắm khi lại còn mất đi tình, lời nỉ non bên gối, điều có thể xiêu lòng quân tử được. Nói cho hết thời còn chán vạn thú vui nữa, không bài nào tả ra hết được. Nhưng biết đâu rằng, cái sự thú vui đó, để làm cho người ta khốc hại biết chừng nào, nào người no khuynh gia bại sản, nào kẻ kia vỡ nợ bỏ phải tù, cha kiện con vì nỗi bất hiếu, vợ kiện chồng về nỗi tình phụ, nhan nhản ở chốn Hà-thành, ngồi nghĩ mà giật mình sởn gáy, cho thói đời đen bạc, Vậy những cách khả ố đó, há chẳng phải vì đâm đuối vào cuộc truy hoan, mà mang vào nơi bỉ khổ, mà sinh ra cách hèn mạt đó ru !

Ở trên đời này, không ai phải ở chỗ vui sướng như trần kia, mới có thể vui lòng làm việc được, vui mà không biết hành thiện không biết tu thân, quên cả đạo lý luân thường thời dẫu vui cũng hèn buồn. Ở những chỗ buồn mà biết nghĩ đến đạo trời cha kính mẹ, yêu anh quý em, biết trọng luân thường, biết giữ phong hóa, đổi được nết xấu, luyện được tính hay, thì dẫu buồn cũng hóa vui. Vui kia, buồn này, ta tính đem cân treo hòn lên nhắc thử, xem đằng nào đáng trọng, đằng nào đáng khinh ? Nhưng nói cho cùng, cũng bình ra ở đời, đeo tiếng con Hồng cháu Lạc, bốn phương hễ thì, đâu đâu cũng là nước non nhà, bất cứ đâu cũng là nước non nhà, bất cứ ở chỗ vui, hay chỗ buồn, biết gì trọng bỏ dưới, sẵng lòng sự hay tránh sự dữ, như thế không bao giờ không hả dạ yên lòng có đâu là buồn, có đâu là không vui.

Vân-trang (Hoan-mo)

## Các việc lĩnh trưng và đấu giá

*Ngày 20 août 1926 hồi 4 giờ chiều.* — Tại sở Lục-lộ Bắc-kỳ ở Hanoi sẽ đấu giá làm cái nhà thương lấy cho tỉnh Hải-dương.

Việc làm đúng giá là 9.272 $ 66.

Ký quỹ tạm 150 . 00.

*Ngày 27 octobre 1926 hồi 15 giờ.* — Tại nha Thương-chính Hanoi và Saigon gọi lĩnh-trang các sở và gấy in cho các sở Thương-chính trong năm 1927. Tiền lĩnh trang phải khai bằng bạc và bằng xu.

Điều lệ để tại tòa ba nha Thương-chính Hanoi và phòng kế-toán nha Thương-chính Saigon.


**TAXÉOL ROGIER**

*Thuốc chuyên-môn rất mạnh để trị bệnh lậu. Trị các bệnh như Gonnorrhée. — Cystite. — Catarrhe vésical rất hiệu. — Là một thứ thuốc mới các ông thầy thuốc ở thuộc-địa đều khuyên dùng thuốc ấy.*

Giá một lọ : 1$00

BÁN TẠI HIỆU BÀO-CHẾ

**L. BLANC**

*31, phố Paul-Bert, Hanoi*

VÌ MÙA MƯA

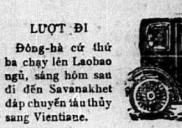
**Sang Lào phải đi lối Đông-hà**

**CÔNG-TY PHẠM-VĂN-PHI**

Có các đường chạy thơ ở phía bắc Trung-kỳ

LƯỢT ĐI

Đông-hà cứ thứ ba chạy lên Laobao ngũ, sáng hôm sau đi đến Savanakhet đáp chuyến tàu thủy sang Vientiane.



LƯỢT VỀ

Savanakhet sáng sớm thứ hai chạy đến Schepour ngủ, chiều hôm sau tới Đông-hà.

*Mỗi chủ-nhật chạy có một chuyến, các quý-khách ai muốn đi xin đánh giây-thép cho biết trước hai mươi bốn giờ để bản-ty liệu xếp xe cho đủ.*

*Đường đi Huế và Yên-lộ đi Nghĩa-hưng ngày nào cũng có xe chạy, xin lấy vé trước một ngày.*

*Lối đánh giây thép :* PHAMVANPHI, *Vinh. Đông hà, Yên-lộ, Thakhek hay là Napé* $012

**AI MUỐN LÀM GIÀU**

Bỏ ra 20 quan mà may ra được

**500.000 quan**

Hàm một vốn trên đơn của Công-ty Pharma, có trên số đã hoàn lại (Remboursé Pharma ở hết) Lần sau phải mấy ngày 20 quan, sớm thì 12 tháng nữa không quay 20 quan, đem cho là đánh đổ hết. (Chúng tôi mấy ngày đã đánh mấy ra, số thì trở nên giàu có được, mà số nữa lần đầu cũng là được ngay cái số đó-đơn mà nếu đánh được quyền nhiều, như là mình đã nộp bắc tiền nữa vậy, và đến lúc trúi-đơn trúng số về số nào thì mình được hưởng số tiền to lớn, mỗi một đơn trúng số là 500.000 mỗi người đều 1.000 quan, không có thể nào được hoàn lại số quan. Mỗi năm có hai lần rút số, được 2 triệu 10.

Như vậy mua trái-đơn thế nào cũng lợi, không khi nào thiệt

CÓ NHỮNG LỐ SAU NÀY :

| | | | |
|---|---|---|---|
| 230 lô. . . . . | 500.000 quan | 230 lô . . . . . | 5.000 quan |
| 130 lô. . . . . | 250.000 — | 1.230 lô . . . . . | 2.000 — |
| 260 lô. . . . . | 100.000 — | 13.260 lô . . . . . | 1.000 — |
| 280 lô. . . . . | 10.000 — | 1.700.000 tiền đơn hoàn lại lần 500 | |

Hàm có trái-đơn được cả cuộc rút số mỗi năm hai lần trái-đơn rút ra vui vẻ

Cần là được tính nguyên vốn, không phải trừ phí tổn chi cả. Mỗi lần rút số là khiến được một cái bằng bổ số trái đơn trúng số, không phải trả tiền. Các số xá trong bảng kỳ đăng với số trái-đơn đã tại nhà ngân hàng, các nhà có trái đơn có thể đến xem được, theo như điều khoản trong hàn luật riêng ngày 12 Mars 1926. Điều luật ấy là một bản luật bảo-hiểm cho, giữ gìn cho các nhà có trái đơn, không có điều gì phải nghi ngại cả.

*Hàm nào không có các 15 Février, 15 Mai, 15 Août, 15 Novembre thì rút số.*

Các ngài muốn dự các cuộc rút số ấy thì gửi ngay 20 quan đến nhà

**BANQUE NOUVELLE**, 8 Rue Papéro, MARSEILLE, France

R. C. MARSEILLE 6576

**NHÂN GIÁ BẠC CAO**

*nên mua một cái xe-đạp của*

**XƯỞNG AVIAT**

HANOI



LUCIFER Touriste luxe 850 quan

LA LOUVE » 800 » »

# NHÀ BÀ-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÁO-CHẾ MONTÉS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

*Muốn chữa khỏi các bệnh về đường tiểu-tiện thì nên dùng thuốc:*

## ABLENNOL

*là thứ thuốc chữa bệnh lậu rất thần hiệu.*

*Chế toàn bằng chất: Santalol*
*Salol*
*và chất: Urotormine*

3001 Giá 1$80 một hộp

# Cải-lương Hí-viện

RẠP HÁT MỚI

42, Phố Hàng Bạc, Hanoi

Xin nói trước để các qui-khách biết rằng đến ngày 31 Août và 1er Septembre sẽ diễn,

*KIM-VÂN-KIỀU*

Hát chèo cải-lương

*Tối thứ hai 23 Août*

diễn

ANH HÙNG NHẪN NHỤC

Một anh chàng lấy vợ lẽ cho ở chung với em gái cắm cung, ngờ đâu cô vợ lẽ lại là đàn-ông, thế có đau không?

*Tối thứ ba 24 Août*

diễn

THÁI-DƯƠNG NGỘ THIỀU-ÂM

Sự tích một nhà thâm nho mưu-sử việc nhà mà lại gặp được một vị minh-quan cao đoán. Sự tích rất hay và có tư-tưởng lạ lùng.

# Dépuratif Ribal

Thuốc tẩy huyết và tiêu độc

*Thuốc này rất hiệu, rất có tiếng, nên thành ra một thứ thuốc rất quý. Dùng trị bệnh ngoài da rất hiệu.*

Giá tiền: 1$30

## Pommade Ribal

*Làm cho đỡ đau, trừ trùng độc, làm cho lên da, dùng để trị các bệnh lở, và các bệnh ngoài da. Thuốc ấy dùng phụ vào với thuốc Dépuratif Ribal.*

Giá tiền: 0$50

Bán tại hiệu Bào-chế

L. BLANC

31, phố Paul-Bert, Hanoi

Những nhà có con em cần nhờ nên biết thứ thuốc Bổ-Tỳ-Ngọc-Liên tiếu nhi chỉ khái được thấy » là một thứ thuốc bổ trẻ con rất mầu nhiệm và dễ uống, nó làm cho trẻ mau tiến đậm và tổng được các chất độc ở trong phổi ra, dù ho gió, ho đờm, hoặc suyễn, hoặc khó thở, nói tóm lại dù ho nặng đến đâu mà dùng thứ thuốc này cũng có thể khỏi được, những người đang mắc đã chịu thứ thuốc bổ này là một phương thần được. Giá mỗi lọ là 0$35, ở nhà bán xa có gửi nhiều Hiệu bán, ai muốn mua, hoặc muốn biết ở tỉnh mình Hiệu nào bán thì cứ viết thư hỏi Hiệu TỪ-NGỌC-LIÊN, 59 đường Rue Principale à Bắc-ninh. 3023

# Chè mới đã đến

*Bản hiệu vừa mới nhận được các thứ chè liên-tâm và ô-long mới như sau này:*

*Chè Kim thái liên tâm ô-long*
» *Kông-thái* »
» *Tâm-nguyên* »
*Chè như-ý liên-tâm*
» *Tam-hỉ* »
» *Ngũ-phúc* »
» *Long-thái* »
» *Kim-mậu* »
» *Minh-thái* »
» *Tân-thái* »

Những thứ chè này là rất tốt, cánh nhỏ và nước xanh, mà mầu hương lại đượm. Chỉ có bản-hiệu sang trước hơn cả, mà bán đã được nhiều người công-nhận cho là một thứ chè tốt. Vậy bản-hiệu xin mời các ngài chiếu-cố cho. Bản-hiệu lấy làm hân-hạnh lắm.

KIM-THÁI *kính cáo*

3 Rue des Cantonnais Hanoi. 3055


Hồi thì Ng-v-Sáng chối không lăng-mạ và nói gì cả. Nhưng vì có chứng cớ nên tòa phạt 200 quan.

*Hành-hung và tự-tiện bắt giam người.* — Một hôm vào hơn 12 giờ khi xe tòa số 61 sắp chạy, Ng-v Ban là xếp ga cầu Guột thấy một người lính khố đỏ chạy với ra xe không thấy đưa vé cho người đứng kiểm vé ở cửa ga, liền sai Phạm-văn-Bai là cu-ly bế guy công Phạm-v-Nguyên là thợ cao (du đương đứng ở trong ga) đuổi bắt để giữ lại. Nhưng vì người lính chống cự lại, cần Ng-v Ban đánh rồi sai bắt bắt trói lại và giam một chỗ. Sau người lính lấy trốn ra được, chạy về con dao của một người đàn bà bán hàng ở ga đâm vào cổ tự tử. Tòa phạt Ng-v-Ban và Phạm-v-Bai mỗi người 16 quan án treo và thu cho Phạm-v-Nguyên vì không đi chứng cớ.

*Vô-ý làm người chết và bị thương.* — Chu-văn Da là tài-xế cầm máy ô-tô chở hành khách đường Hanoi — Hưng-yên cho Mme Ng thị K'm Các. Một hôm lúc trời đã tối, xe bị hỏng dừng hai lần ở đường để chữa mà đến trời cũng hỏng nên lờ mờ lắm. Đã thế lại mở máy chạy nhanh quá, thành xe đụng phải cây ở bên đường rồi đổ lật xuống làm cho hành khách ngã lăn lộn cả, phải hai người bị thương và một người chết. Tòa hỏi người bị cáo và các chứng tá và nghe lời luật sư cãi, rồi hoãn lại để nghị án.

*Lính khố-xanh đánh nhau với lính khố đỏ.* — Ngày tháng bảy tây vừa rồi vào hồi 11 giờ đêm, bốn lính khố xanh và chuyện không hăng lòng nhau, trông thấy một toán lính khố đỏ đương ở trong nhà lều xanh (do Ng thị Ba đứng chủ) cầm búa và gậy xông vào, rồi hai bên đánh nhau tán loạn, bên khố đỏ là Trương-văn-Thường bị thương. Sau Trương-văn-Thường đi trình sở cầm và lúc hỏi chứng tá thì ra Trần-v-Chu là đội khố xanh sai lính đến đánh, nên tòa phạt Trần v Chu và Trương v Thường mỗi người 16 quan, còn Ng-v-San, Ng-v-Hữu tức Auto, Cấn v Hy, và Ng-văn-Ngọc, Ng-v-Uẩn, Ng-v-Quynh, Ng-văn-Hom là lính khố đỏ, và Ng-v-Khoát là lính khố xanh thì được tha trắng án vì xét không đủ chứng cớ.

*Trốn sang Tàu.* — Vừa rồi lại bắt được hai người Nam ta, về việc chính-trị, toan trốn sang Tàu; hai người ấy đều đã giải về tòa án Hanoi. Sau khi xét hỏi xong thì một người vì không có giấy thông-hành mà toan trốn qua biên-cảnh thì còn phải giam giữ lại.

Việc hai người này không đem ra xét xử tại tòa án Hanoi, mà sẽ đem về tòa án tại tỉnh nguyên-quán của các người ấy xét xử. Người Trung-kỳ thì sẽ đem đến viên Công-sứ xét.

*Tại ga xe hỏa và bến tàu thủy.* — Ngày hôm nay, 23 août 1926, số người đi lại ở ga xe hỏa và bến tàu thủy như sau này:

*Tại ga xe hỏa*

Số người đến: 91 người Âu
912 — Á
Số người đi: 32 — Âu
1672 — Á

*Tại bến tàu thủy*

Số người đến: 2 người lính
525 — Nam
Số người đi: 2 — lính
405 — Nam

Lời cảm ơn.—Chúng tôi vâng mệnh cha chúng tôi có lời kính tạ cùng các ông, các bà có lòng thương gửi giấy chia buồn, hoặc cho lễ phúng cùng đi đưa đám em chúng tôi, cũng chúng tôi là:

M. LÊ-VĂN-TÂM

ngày 14 tháng này ta (24 août 1926)

Tấm lòng quí hữu ấy, chúng tôi không bao giờ dám quên.

*Nay kính tạ*

*Anh*: Lê-văn-Ỷ
Lê-văn-Tứ
*Vợ*: Hoàng-thị-Sâm và các con.
Cùng kính tạ

Giúp dân bị lụt. — Bản quán chúng tôi được một cái mừng đa mười bảy đồng (17$00) sẽ a chân viên chức tổ-sự sẽ thương-chính Haiphong nhờ bản quán chuyển cho các nhà tổ-chức cứu lụt quyết giúp dân bị lụt, nhưng hội-đồng lạo quyên, hiện nay chưa thành lập, nên bản quán lại phải giữ mãng đa giá lại.

Bán đấu giá 3 lô đất. — Đến ngày 7 Septembre sẽ bán đấu giá 3 lô đất công tại Hanoi như sau này:

Lô thứ nhất: rộng 1344 m2 ở đường Tour de la Citadelle.

Lô thứ hai rộng 1.505 m2 ở đường Giennnetti rẽ ra đường Tour de la Citadelle,

Lô thứ ba rộng 1.301 m2 ở đường Brière de l'Isle.

Lô thứ tư rộng 1,168 m2 ở đường Giovannilli rẽ ra đường Brière de l'Isle.

Lô thứ năm rộng 1.201 m2 ở đường Carnot rẽ ra đường Brière de l'Isle

Lô thứ sáu rộng 1.101 m2 ở đường Carnot.

Lô thứ bảy rộng 1,099 m2 ở đường Carnot.

Lô thứ tám rộng 1.125 m2 ở đường Carnot rẽ ra phố máy gạch.

Giá đất ít nhất là một đồng rưỡi một thước vuông tây, hạn trong 16 tháng phải làm nhà tử cao như thế lệ nói trong sổ đấu giá. Nhà nào làm đẹp sẽ được tiền thưởng. Có đất ra ba giải thưởng: Giải nhất 1.500 đồng, giải nhì 1000 đồng, giải ba 800 đồng.

Cuộc tự ý trợ quyên giúp cho tỉnh tây được tăng giá. — MM. Mas, brigadier 3e cl. 15tf. Le Cruguel brigadier 2e cl. 25f de reste 1915, 1916. Morin, brigadier 1e cl. 315f. Ortol', brigadier 3e cl. 200f. Menes, sous-brigadier 1e cl. 100f Carne', brigadier 3e cl. 300f. Bardel', brigadier 1e cl. 200f.

# Tin sau cùng

**Một cuộc thám-hiểm ở Tuyết-sơn**

M. Emmanuel Blondel giáo-sư Thiết-học ở Clermont-Ferrand đã leo lên ngọn Bleu nổi Dôme-de Miage về Tuyết-sơn. Ngọn ấy hơn ai lên được.

**Một cuộc chính biến ở Hy-lạp**

Ở Hy-lạp mới có cách-mệnh. Tướng Pangalos thống quyền quốc-vụ bị bắt, quan thủy-quân nguyên-soái Coundouriotis lại cầm quyền chính.

## TIN NƯỚC LÊN XUỐNG

**Triền sông Hồng-hà**

| | 22 Août hồi 6 giờ | 23 Août hồi 6 giờ | 23 Août hồi 6 giờ |
|---|---|---|---|
| Lao-kay | 77 74 | 77.69 | 77.68 |
| Yên-báy | 29 51 | 29.36 | 29.61 |
| Việt-trì | 12 45 | 12.86 | 13.01 |
| Hanoi | 7,76 | 7.77 | 7.94 |
| Vạn-yên | 7 15 | 7.15 | 8.10 |
| Hòa-bình | 6.08 | 6.15 | 5.35 |
| Tuyên-quang | 5.00 | 5.35 | 4,50 |
| Phủ-đoan | 20.03 | 20.38 | 20,75 |
| Phủ Yên-bình | 0.70 | 0 80 | 1 30 |

**Triền sông Thái-bình**

| | 22 Août hồi 6 giờ | 23 Août hồi 6 giờ |
|---|---|---|
| Thái-nguyên | 19.98 | 23.21 |
| Lim | 6.50 | 5.45 |
| Phả-lạng-thương | 4.20 | 5.22 |
| Đáp-cầu | 4.56 | 5,04 |
| Phả lại | 3,61 | 4.19 |

# VIỆC BẮC-KỲ

HAIPHONG

Hội Trí-trí. — 1· Kể từ 1er septembre này trở đi, bản-hội chỉ một người có bằng sao-đẳng tiểu-học «Diplôme de fin d'études primaires supérieures» để quản đốc trường học của bản hội. Nguyệt bổng sẽ định là 45 đồng hoặc 50 đồng. Ai muốn giáp việc, xin gửi đơn đến ông chánh-hội-trưởng Nguyễn-hữu-Thu tức Sen, số nhà 69 Bd Bonnal Haiphòng.

2·) Kể từ ngày 3 septembre này, trường học bản hội mở đã năm lớp theo đúng chương trình như các trường kiểm bị nhà nước và sẽ đã năm ông giáo dạy.

Vậy ai muốn vào học cứ gửi đơn xin học đến hội-quán bản hội.

*Hội Trí-trí lai cảo*

Hội Bắc-kỳ thanh-niên thể-dục. Vừa rồi hội Bắc-kỳ thanh-niên thể-dục họp kỳ hội-đồng thường lệ tại hội quán để bàn việc viết thư cảm ơn ông Trần-đình-Phúc là đại-lý hiệu Thái-lai đã hứa cúng cho hội sai cửa trường thể-dục trị giá là 200 đồng và ông Lê-văn-Chức hứa xây cùng hội một cái nhà mát đáng giá 100 đồng.

Những việc tử-thiện của các nhà hảo tâm như trên này, thì hội đồng định rằng sẽ khắc tính danh các ngài ấy vào làm bia kỷ-niệm và đặt làm tên gọi để hiển dương lòng biết ơn của hội một cách lâu dài.

Việc thứ hai xét khoản điều lệ thứ 5 đối với ông hội viên Ngt. T. D. ở ban diễn kịch tự tiện đi diễn kịch giúp rạp hát kia mà không hỏi ý kiến hội-đồng giúp ý không nhận ông ấy là hội viên của hội nữa, kể từ ngày 15 août trở đi.

Việc thứ ba là diễn kịch quyên giúp dân nước lụt thì hiện nay hội còn đang bận về việc mở mang trường thể-dục, cho nên không thể tổ chức được; nhưng đối với việc công ấy thì bao giờ cũng sẵn lòng tâm tới, nếu trong thành phố có hội nào đứng lên tổ chức mà cần mượn những tay thể tử của hội giúp sức thì hội rất vui lòng nhận lời tán thành ngay.

Một thám giả. — Nhiều người phàn nàn rằng có một tên «răng vàng» thường vận bộ quần áo xanh, nhà ở đâu dưới xóm chợ con, trước có làm phu cho viên mật thám nào đó, vì sự những nhiễu và đã sàn ăn đánh bọn con em xóm đèn đỏ ở Bạch-lý, nên tên ấy phải trục xuất không được phụ việc nữa rồi, thế mà bây giờ vẫn còn thấy giả danh làm mật thám đi đọa nạt những kẻ nọ đối để kiếm ăn.

Nghe nói mới đây tên ấy lại sắp quyến dỗ vợ một người làm tàu chạy biển lấy cả tư trang rồi được mấy hôm nó giở ngay cái mặt nạ khanh... Gớm thay cho hạng người đó, ta mong rằng pháp luật sẽ không bỏ sót là phúc cho bọn dân ngu vậy!

Tấn kịch thứ hai. Tối thứ tư trước ở rạp hát nọ có xảy ra một tấn kịch phụ sũng khá vui, vậy để theo câu truyện của vài người đi xem thuật lại như sau này:

Nguyên có một chàng công ra bộ học thức vào coi hát, vì say rượu mới sinh ra sự ngã lộn ghế, mà xuýt đã thành trận ẩu đả, nhưng may tốt người can, nên chàng ta tức mình chạy ngay vào sân khấu vào đối đầu phường chèo ra mắt máy diễn võ dương oai làm chướng mắt mọi người, thì có một mụ tây nào đó tặng luôn cho một cái rõ cay hơn ớt, chàng ta bèn chạy thẳng xuống chỗ mụ tây ngồi mà giở võ tực ra đối đãi và hai bên cùng ra vẻ tương một chặp...

Nghe đâu ngày hôm sau mụ tây ấy đã làm đơn thưa chàng say rượu, chưa biết rõi ra ai được ai thua. Nàng tiện đây cũng gọi có bài ca cải lương mẫn để độc giả tiêm vui câu truyện:

Say càng sưa, rượu mà như thế;
thà nhịn đi, nhịn đi, khỏi rầy... và...
văn... Biết lại cho

HÀ-BỔNG

*Cướp.* — Tối ngày mồng một rạng ngày mồng hai tháng này, lũ cướp đã vào ăn cướp nhà Hương-Tổ ở làng Phương-trung thuộc huyện Thanh-oai, chúng đánh chém chủ nhà và người con là Mão khá đau. Lý-trưởng đi trình ông huyện và khám theo như lời cung của kbổ chủ thì chúng đến thẳng ngay vào cái buồng kín bỏ hòm lấy mất 86 đồng và vân-vân của mọi người vay. Còn đồ vật áo, màn, vải trắng đã trốn hòm, nồi, chảng 9 quan tiền đồng đã bẻ cột lùa gần chân hòm thì chúng không lấy, vì lấy thêm mấy chục vuông lụa nữa với cái ô treo ở hè rồi ra.

Việc cướp này người ta đều cho là cướp quen, song ta còn đợi sự tra xét thế nào mới biết rõ được.

Song-đồng lai cảo

PHÚ-THỌ

Đám tang cụ Phạm-huy Hồ — Sáng hôm qua đã làm lễ cất đám cụ Phạm-huy-Hồ, rất là trọng thể, người đi đưa rất đông, giời mưa dường lội, mà quan Chánh công sứ Huckel, các quan tỉnh, các quan phủ huyện bản tỉnh, đều đi đưa đám đến tận huyệt. Cái bậc thân hào ở các tỉnh, và ở Hà-thành lên đưa đám cũng nhiều lắm.

BẮI-DƯƠNG

Cuộc tự ý trợ quyên giúp cho tiền tây được tăng giá. — MM. Bài-bang-Thuận, thương-tá 100f Đinh-gia Mai, thừa-phái 20f. Canque, sarreillant Tx pen 337f.50. Ng-đình-Xuyên, lãnh-binh 100f. Ng-quang-Riêu, tri-phủ 20tf Ng-hữu Dương tuy tá 120f. Ng-bá-Nhạn, Đào-công-An, Ng-văn-Thu thừa-phái mỗi vị 60f Ng-hữu-Thu, tri-phủ 500f. Divers vi tạ, es C. Yên-điền Nam-sách 414f. Divers villages C. Cao-đài Nam-sách 161f. Notabili tés huyện Kim-thanh 2.65f. Phạm-thân-Thông, secrétaire 30f. Vũ duy Khải, Đào-văn-Thức, secrétaire Nguyễn-đăng-Hanh, lettré mỗi vị 20f. Phạm-gia-Nùng, tri-phủ 400f. Village santon Trà-nhân Nam-sách 200f. Sauvigré, brigadier D. & R 500f. Adécéan, sous-brigadier D. & R. 40tf Ng-văn-Khang, secrétaire 1.000f. Gigon Papin, décédé 500f. Délisaire Ardes S. C. 50f de rente, 1 litre de rente 4·/. 1918. Cộng 7.982f 75.

YÊN-BÁY

Cuộc tự ý trợ quyên giúp cho tiền tây được tăng giá. — M. Yên-song-Hoạ, buôn bán 50tf.


# VỆ-SINH-BÁO

*Direction: 59 Rue Paul-Bert — Hanoi — Téléphone N° 96*

Tòa báo VỆ-SINH đến nay đã nhận được *ngót một vạn bức thư xin gửi cho báo biếu không*. Vậy chi nay mai là hết số báo biếu không và Báo-quán không nhận giấy xin nữa. Vậy ngài nào còn chưa gửi tên đến thì nên kíp gửi, kẻo muộn.

Nay làm sổ mới, vậy ngài nào *xưa nay vẫn nhận được báo, cũng cứ viết thư về cho* thì mới có tên, và sau mới còn có báo biếu gửi đến.

Cho tiện việc vào sổ, xin các ngài *viết thư thật vắn-tắt*, và cốt nhất là *biên tên và chỗ ở cho rõ*.

Ở góc bức thư, xin *đề to tên tỉnh* các ngài ở vào nữa, để khi đến nơi, xếp ngay thư tỉnh nào vào tỉnh ấy cho tiện.

Vệ SINH BÁO

3002


VĨNH-YÊN

Cuộc tự ý trợ quyên giúp cho tỉnh tây được tăng giá. — MM. Chef de congrégation Chinois 12tf. Hap-hing 100f, Cạ-thái 10tf, Cảm-lợi 80f, Vong-hang, Tsin-yong-Tchi, Chuhai-Chuyên đều buôn bán mỗi vị 50f. Nông-minh-Bửu, pharmacien chinois 5tf. Cộng 60tf.


# SẢN-NHIÊN-ĐÀI

*Tối thứ hai 23 Août 1926*

TÔN MẠNH TÔN-TRỌNG

Tích chèo có nhiều giọng hát hay, Giết người không biết rõ lay đứa nào.

*Tối thứ ba 24 Août 1926*

HỒNG-NHAN ĐA-TRUÂN

Cải hình già dạng vì ai,
Để cho liễu lủ đào phai mấy lần.
Vô tình hỏi khách giai-nhân,
Duyên xưa run rủi lại gần cho ai.

3006

PHÒNG THĂM BỆNH VÀ CHỮA RĂNG CỦA ÔNG ĐỐC-TƠ COLLOMB

*32 Phố Đồng-khánh, Hanoi*

Nhổ răng, không chút đau đớn — Thay răng chữa răng — Thăm bệnh.

Có phòng khám bệnh cho người An nam, mở cả ngày.

Tính giá riêng 3065

*Giường Đồng-Kông bằng sắt và bằng đồng. Kiểu mới thực nhã và thực bền. Màn mạng-cần. Chăn, nệm, gối nhồi bông gạo và cỏ Algérie. Các đồ dùng trong phòng ngủ: gương soi, chăn, màn vân . . .*

*Sơn lại giường. Chữa lò-xo giường. Lò-xo, ruột-gà để làm đệm auto, ghế, đệm xe.*

*Xin gửi thơ lấy tờ khai-giá có các kiểu giường tại hiệu:*

TRỊNH-XUÂN-NGHĨA
7, Rue du Cheuvre, Hanoi

3058

# 茂MAO-SENG盛

57, Rue Jean-Dupuis (Phố Hới), Hanoi

MÁY NÓI SỐ 243

*Hiệu tôi mở từ năm 1889, kể được 34 năm chuyên nghề làm các thứ gạch hoa, cống, chấn-song bằng xi-mo. Được nhiều giấy khen của Nhà-nước.*

*Hàng tốt, giá cũng hạ, vì hiệu tôi muốn mang đông khách.*

*Qui-khách có dùng, xin mời chiếu cố.*

3013 MẠO-THỊNH kính cáo.

SÁCH MỚI XUẤT-BẢN

Các Tiền-thuyết và các sách, các truyện quốc-ngữ mới xuất-bản muốn đem gửi bán tại Haiphong được cam-thảo và tiền-mong chu-tất, nên gửi hiệu *NAM-TÂN, bán sách, số 84, phố Bonnal, Haiphong bán giấp.* 3043

# SÁCH LUẬT

Quan phó Bình-lương, *A. Dejean de la Bâtie*, giáo-sư trường Cao-đẳng Đông-pháp, mới soạn một bộ luật sau này:

1° QUỐC-TẾ CÔNG-PHÁP (Droit international public) giá. 2$00
2° QUỐC-TẾ TƯ-PHÁP (Droit international privé) giá. 2.00
3° HÀNG-HẢI PHÁP-LỆ (Droit maritime) giá. . . . . 1.50
4° THƯƠNG-LUẬT HỌC (Droit commercial) giá . . . . 3.00

(Tiền cước gửi đi các tỉnh, tính ngoài)

Bộ luật này, soạn toàn bằng chữ Pháp cả

Bán tại bản-quán

Agents d'Annonces en Europe:

L. MAYENCE & Cie

9, Rue Trenchet, PARIS
19, 21, 23 Ludgate Hill, LONDRES



# NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

54, Phố Paul-Bert, Hanoi

*Trong những độ trời nóng, thời tiết thay đổi, thường gây nên bệnh ghịp.*

*Mắc bệnh ghịp, thường sốt ho, nhức đầu, đau ở khớp xương.*

*Muốn trị bệnh ghịp, chỉ có một thứ thuốc, là :*

**Cachets du Docteur Rascol**

**0$60 một hộp. 5ng sáu cachets**

3004

PHẢI DÙNG THUỐC BỔ VÀ TRỊ ĐAU THIỆT HIỆU LÀ

**ELIXIR TONIQUE ANTIGLAIREUX**

Của ông Docteur-y GUILLIÉ



Từ năm nay, thuốc ELIXIR có chữ Docteur-y GUILLIÉ này đã thấy hiệu nghiệm trong những bệnh HƯ PHẾ, đau trong TỲ VỊ, Gió nọc, THẦN KINH, ĐAU ĐẦU, ĐAU BỤNG, KẾT VỐ DẠ, hoặc CHÓNG ĐƯỢC, BỆNH KIẾT, BỆNH HỒ DẠI, BỆNH CẢM, GHÉ CHỐC NGOÀI DA và bệnh SỐ TRÙNG LÃI TRONG RUỘT.

Ấy là một thứ THUỐC XỔ rất tiện và rất hiệu nghiệm làm cho HUYẾT HÒA TINH KHIẾT, không bịnh gốc BỒI ĐẮP hay là MỘT phải ai thì nấy sẽ hay liền.

Bởi vì thuốc trị đau nào mà không có dính-líu tới Paul GAGE thì chẳng dùng.

TẠI CÓ MỘT THỨ

**THUỐC HOÀN XỔ**

hiệu riêng rất trong thứ Elixir Tonique Antiglaireux của ông Docteur-y Guillié.

Giá-cả thứ thuốc này là đặt: Fr. GAGE FILS, chính hạng bào chế y sinh, Docteur-y GUILLIÉ kế nghiệp sau số 25 đường Chaussée d'Antin Paris.

Có trên các hiệu Pharmacie bán sỉ lẻ

3049



*Thuốc chữa bệnh sốt rét rừng rất thần-hiệu. Chỉ uống một lọ cũng đủ khỏi bệnh.*

*Ở các hàng bào-chế Đông-pháp có bán cả.*

3050

*Dù các ngài đau dạ dày đến thế nào mặc lòng, hễ dùng :*

**Thuốc bột Saint André**

*thì sẽ thấy kiến hiệu tức thì.*

*Các sự đau dớn đã tiêu tán đi, các ngài lại được khỏe mạnh như thường.*

**Thuốc bột Saint André**

*lại chữa các bệnh như là :*

Đau tỳ vị, bệnh dầy, bệnh ợ chua, vân vân...

**Giá bán : 0$85 một lọ**

Hỏi tại hiệu Bào-chế

CHASSAGNE

59, Rue Paul Bert, Hanoi

3002

Nhà Bán-đồ « TÂM-TÂM » Hà-nội, ở phố hàng Trống. Chủ-nhật, thứ năm nào cũng có bán từ năm giờ sáng.

# NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

*54, Phố Paul-Bert, Hanoi*

*Những người xanh dảng, huyết kém, nhất là con gái, những người đau mới khỏi, những người bị ngã nước mới khỏi nên dùng thuốc :*

**Peptonate de fer MONTÈS**

*Trước mỗi bữa cơm chính uống mấy dọt.*

**Giá tiền 0$90**

3051

NẾU ngài tiếp được hàng-hóa ở Pháp gởi sang, nên giao cho Mr **A. BUDELOT**, Transitaire, 3, phố Francis Garnier ở Haiphong nhận hộ để giữ-gìn khỏi hư-hỏng và mất

3050

# Nhà Ba-chuông

TỨC LÀ HIỆU

BÀO-CHẾ MONTÈS

*54, Phố Paul-Bert, Hanoi*



*Thay huyết xấu. Trị bệnh mất máu, khi huyết suy yếu, thần thể mỏi mệt gầy còm, hay vì kém huyết sinh ra rào phồi, làm cho hay ho vật.*

Ấy là :

**THUỐC NƯỚC BỔ HUYẾT**

**MÁU BÒ 1$40**

3001

# Thế nào là bệnh trĩ?

*Bệnh chĩ là mọc mụn trong đại chàng mà sinh ra, nên đã mắc bệnh thì đại tiện đau sót mệt nhọc, sau khi đại tiện lại thấy ra huyết, thường gọi là lòi rom. Ngài nào có bệnh này nên kịp chữa, để lâu có thể ăn thủng đại chàng.*

*Vậy xin Liệt quí lưu tâm giới thiệu cho vạn tạ.*

TRƯƠNG-QUẾ-LÂM

Thỉ khoa y-sinh

**26, Phố hàng Đường, Hanoi**

3053

# ĐỘC TRÙNG

Có phải trừ tuyệt nhờ thuốc

**Tenifuge Français**

quan lương-y DUHOUSCAU

hiệu-nghiệm hơn hết mà trị rõ tiếng

Uống một hai liều chỉ hết khoẻ liền

Có bán ở Paris tại tiệm LEROUX Frères

40, rue de Turenne, và chăng 3e nhà thuốc

# THUỐC LẬU (SANTAL MONAL)

Bệnh lậu (Blennorragie) thì ai cũng biết, bệ điều-trị không khéo thì nó hóa ra một thứ bệnh nặng là bệnh kén (prostate), nghĩa là nó sưng một cái hạch ở dưới bàng-quang. Người bị lậu đã thành kén thị thường muốn đi đại tiện tiểu tiện mà không đi được, hay mỏi dùi, đau lưng, đi cũng đau ngồi cũng khổ mà nhất là khi ngồi xe thì lại khổ hơn nữa. Khi đi đại tiện mà có thì ra một thứ phân loãng hơi vàng xanh mà cũng có khi lại đính một tí máu. Sự đó là thường bởi muốn đi tiểu tiện quá hóa sinh ra thế.

Cái chứng bệnh ấy có thể chuyển sang bệnh nặng đến nỗi ốm yếu đi và mất sinh con đẻ cái nữa. Xưa kia, bệnh ấy rất là khó chữa. Nhưng ngày nay chữa lại rất là dễ, ấy cũng là nhờ có thứ thuốc *Santal Monal* mới làm cho thuốc tiểu thành ra xanh, và có nhiều tinh chất riêng và rất bổ, lẫn vào nước tiểu đã rửa những tỳ thận ở bàng-quang, nhờ thế bệnh lậu tức thì khỏi hẳn và không sợ bệnh gì sinh ra được nữa.

Vậy thì khi mới mắc bệnh lậu phải nên dùng ngay thuốc *Santal Monal*.




*Ở các hàng bào chế lớn đều có bán cả.*

3045

# Trong các thứ rượu Cassis

thì

# RƯỢU CASSIS FOURNIER

**DEMARS**

là

## NGON NHỨT

**Bán tại : L'Union Commerciale Indochinoise et Africaine Haïphong, Hanoi, Nam-định, Bến-thủy, Thái-bình, Yunnanfou, Tourane, Huế, Qui-nhơn, Nha-trang, Đông-hới, Thu-xá, Saigon, Pnom-Penh.**

3007

*Các thuốc bột*

# SUDOL

*thì tức khắc tuyệt nọc*

**RÔM-SẢY**

*Lúc đang ngứa ngáy khó chịu được rắc thuốc Sudol thì thấy dễ chịu lạ thường, mà sau rôm-sảy không mọc lên được nữa.*

*Thuốc này quý vô cùng, mà giá lại rẻ.*

**Một hộp lớn : 0$50**

Bán tại hiệu Bào-chế

**CHASSAGNE**

*Số nhà 59, phố Tràng-tiền*

**HANOI**

# NHÀ BA-CHUÔNG

TỨC LÀ HIỆU BÀO-CHẾ MONTÈS

*54, Phố Paul-Bert, Hanoi*

*Bệnh đi rửa, xưng dạ dày, đau dạ dày, ăn không ngon, ngủ không yên, khó tiêu. Có thể sinh ra các bệnh khác nữa.*

*Muốn khỏi các bệnh ấy thì nên dùng thuốc :*

**Elixir Tridigestif**

*có các chất Pancréatine, Diastase và Pepsine.*

**Giá mỗi chai : 1$40**

Có bán tại: Nhà Ba-chuông, Hanoi

MỚI XUẤT BẢN :

# SƠ-HỌC ĐỊA-DƯ

**Đông-Pháp — Bắc-kỳ**

**Trung-kỳ — Nam-kỳ**

*Dùng trong các lớp Sơ-đẳng các trường Pháp-Việt sẽ nhất là cho học-trò đi thi bằng Sơ-đẳng yếu-lược*

**PHẠM-HUY-LỤC Soạn**

**Có địa-đồ Đông-pháp toàn-thể và địa-đồ riêng từng xứ**

**Giá bán : 0$80 — Tiền cước : 0$20**

*Bán tại hiệu-quán và các hàng sách*

# COLLYRE JAUNE

SELON LA FORMULE DU

## DOCTEUR CASAUX

DIRECTEUR DE L'INSTITUT OPHTALMOLOGIQUE

PROFESSEUR A L'ÉCOLE DE MÉDECINE DE L'INDOCHINE

**THUỐC CHỮA MẮT CỦA QUAN Y KHOA BÁC-SĨ CASAUX**

*Giám-đốc nhà thương chữa mắt ngoài Gò, Hanoi, đã kinh-nghiệm mà chế ra để chữa cho người Annam,*

Kiến-hiệu lạ thường Không sót

Dễ lắm không đau Rẻ tiền

Giá một lọ có cả ống nhỏ mọi . . . . . 0$80

MUA NGAY ĐI !

**PHARMACIE CHASSAGNE**

52, Rue Paul-Bert Hanoi

3057




RƯỢU CỦA ÔNG CỐ DANH TIẾNG

LAROCHE CHẾ RA MỆN LÀ

# QUINA-LAROCHE

THUỐC UỐNG BỔ TANG PHU VÀ TRỊ BỆNH RẾT CHẾ RA BỞI CÂY THUỐC QUINQUINA

Thuốc này hay lắm đã nổi tiếng thiên hạ đều dùng uống bổ không có thuốc nào hay bằng. Thuốc QUINA LAROCHE là thuốc hay hơn hết cho kẻ nào lại, bổ hay phải, trị bệnh rất tâm nhe ăn ngủ, thuốc đó lấy làm hay có thể giam sỉ không đều quản đăng.

Ai ai dùng nó cũng đăng, nhưng là người bịnh con cũng đều bổ hay là con nít. Thuốc đó trị bệnh sau này: bịnh hư hay lỗ yếu quá, người suy, bổ sức lại cho bịnh làm cho con người yếu quá, ăi trái hơn, ăn cơm mọc tóc ngon, rất hơn con trẻ trắng, trẻ trở trong tỉ vị các bịnh đi đều dùng chắc tay thuốc QUINA LAROCHE đăng.

Con nít người nọ và con gái tuổi trăng lên sáng đứa bà nổ khí tức sanh sản, cùng nhơ mấy bịnh kể trước đây đều nên uống thuốc QUINA LAROCHE.

Những người nào ở xứ hay có thấy rét cũng chẳng nên quản dùng thuốc đó.

Các bịnh kể trên đây thuốc đó trị lấy làm mau và chắc. Chẳng những sẽ trừ hết mà thôi còn lại ngày sau trong mình mạnh khỏe, lại thêm sức lực, ăn uống ngon có chừng và chẳng bị giảm bớt thuốc đó rằng: Nước ngọt thanh sẽ thấy thấm thía như ý (Liquide de Jade) lời tục ngữ lưu người Tàu cho những thứ thuốc trị bịnh hay hơn hết thấy không thuốc nào bằng.

Từ khi chúng ta bán thuốc QUINA LAROCHE thì chúng ta có đăng số vạn giấy chứng và thơ cảm ơn của mấy người bịnh và số vạn giấy của các quan lương y khắp nơi lòng ta.

Bởi tại thuốcnước QUINA LAROCHE là một thứ thuốc làm lợi cho người hơn hết thảy.

CÁCH DÙNG

Rượu QUINA LAROCHE phải uống từ một ly tới ba ly ca bàn thoa chai rượu trọn một ngày trong sau bữa ăn. Cần muốn trị bịnh rét thì mỗi một bữa đăng bổ uống một ly, uống 6 ly trước rồi 2 giờ rưỡi, thì ấy ly chất uống trước rồi sau giờ.

Thuốc QUINA LAROCHE thường hay uống không pha nước mà khi trời nóng mọc thì pha nước rồi mà uống cho đã khát.

**COMAR VÀ CÔNG-TY**

Ông chủ hãn thuốc bạng nhứt tại Paris

3005 b

# Hiệu bào-chế J. BLANC

**L. BLANC kê-nghiệp**

*Lập từ năm 1886, ta thường gọi là hiệu thuốc Lập-lăng ở phố Tràng-tiền (Rue Paul-Bert) số 31, Hanoi-Tonkin*

**GIÂY nói số 59**

**NÊN ĐẾN ĐÓ MÀ HỎI :**

**ENO KOLA COCA.** — *Rượu bổ để cho những người ốm và đàn bà ở cữ* . . . . . *Một lítre :* **2$40**

*Trước khi ăn cơm uống một cốc con.*

**ELIXIR HISTOGÉNIQUE.** — *Thuốc nước. Một chai :* **1,25**

**GRANULÉ HISTOGÉNIQUE.** — *Thuốc hạt. Một chai :* **1,25**

*Đều là thuốc trị bệnh lao, bệnh ghịp và các bệnh đau phổi rất hay, người lớn trẻ con đều dùng được cả.*

**SIROP D'HÉMOGLOBINE SOLUBLE.** — *Thuốc trị bệnh hao mòn xanh xao rất là thần hiệu. Mỗi lần trước khi ăn cơm uống 3 hay 4 muỗm.* . . . . . *Một chai :* **1,25**

**SOUTTER HOYAL, Circulation du Sang.** — *Thuốc làm cho mạch máu chạy đều.* . . . . . *Một chai :* **0,80**

*Ai ở xa có cần hỏi gì cứ viết thơ về, bản-hiệu xin trả lời ngay*

*Tiền gởi hàng phân người mua phải chịu*

3000

# GRANDS MAGASINS RÉUNIS

PHỐ PAUL-BERT. — HANOI

**TẠI GIAN HÀNG BÁN NƯỚC HOA**

| | | |
|---|---|---|
| *EAU DE COLOGNE, essences diverses, lọ đẹp.* | *Một lít :* | 2$50 |
| *EAU DE COLOGNE ambrée « GRENOVILLE ».* | *Một lít :* | 4$95 |

**TOUT PIVER**

| | | |
|---|---|---|
| *EAU DE COLOGNE « PIVER »* . . . . | *Một lít :* | 3$50 |
| — — *supéressence.* | *Một lít :* | 2$70 |
| — — *ambrée* . . . | *Một lít :* | 3$60 |
| *PARFUMS « PIVER » vallée des Rois.* . | *Một lọ :* | 3$15 |
| — *Pompéia, Floramye. Azuréa. Trèfle Incarnat, Printanil.* | *Một lọ :* | 1$15 |
| *Phấn « PIVER », essences diverses* . . . | *Một hộp :* | 0$52 |
| *LOTIONS « PIVER »* — . . . | *Một lọ :* | 0$90 |

3005

Certifié l'insertion

Imprimerie du Trung-Bắc-Tân-Văn

Le Gérant : NGUYỄN-VĂN-LUẬN